

# Stavovi stanovnika zadarske županije o obiteljskom nasilju nad ženama

---

**Pedišić, Patricija**

**Master's thesis / Diplomski rad**

**2023**

*Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:* **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

*Permanent link / Trajna poveznica:* <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:283456>

*Rights / Prava:* [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

*Download date / Datum preuzimanja:* **2024-08-17**



*Repository / Repozitorij:*

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)



**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU**  
**PRAVNI FAKULTET**  
**STUDIJSKI CENTAR SOCIJALNOG RADA**

**Patricija Pedišić**

**STAVOVI STANOVNIKA ZADARSKE ŽUPANIJE O  
PARTNERSKOM NASILJU NAD ŽENAMA**

**DIPLOMSKI RAD**

**Zagreb, 2023.**

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU**  
**PRAVNI FAKULTET**  
**STUDIJSKI CENTAR SOCIJALNOG RADA**

**Patricija Pedišić**

**STAVOVI STANOVNIKA ZADARSKE ŽUPANIJE O  
PARTNERSKOM NASILJU NAD ŽENAMA**

**DIPLOMSKI RAD**

**Prof.dr.sc. Marina Ajduković**

**Zagreb, 2023.**

Ovaj diplomski rad posvećujem svim ženama žrtvama nasilja, a najviše i s ponosom svojoj teti, koja je svoju borbu pobijedila.

Također, rad posvećujem svojoj kćeri - želim ti da živiš svijetu u kojem su svi ravnopravni i jednaki.

## SADRŽAJ

|    |                                                                                                                                          |    |
|----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. | UVOD.....                                                                                                                                | 1  |
|    | 1.1. Prevalencija, statistika i zakonodavni okvir partnerskog i obiteljskog nasilja u Hrvatskoj.....                                     | 1  |
|    | 1.2. Stavovi o obiteljskom i partnerskom nasilju.....                                                                                    | 4  |
| 2. | CILJ, PROBLEMI I HIPOTEZE.....                                                                                                           | 7  |
| 3. | METODA.....                                                                                                                              | 8  |
|    | 3.1. Uzorak.....                                                                                                                         | 8  |
|    | 3.2. Postupak.....                                                                                                                       | 9  |
|    | 3.3. Mjerni instrument.....                                                                                                              | 11 |
|    | 3.3.1. Upitnik općih podataka.....                                                                                                       | 11 |
|    | 3.3.2. Pitanja iz Eurobarometrovog istraživanja o nasilju nad ženama u obitelji.....                                                     | 11 |
|    | 3.3.3. Skala stavova prema uzroku partnerskog nasilja (Ajduković, D., Ajduković, M., Jelić, M., 2005.).....                              | 12 |
|    | 3.4. Obrada podataka.....                                                                                                                | 13 |
| 4. | REZULTATI.....                                                                                                                           | 14 |
|    | 4.1. Prikaz generalnih stavova ispitanika o obiteljskom nasilju nad ženama..                                                             | 14 |
|    | 4.2. Ukupni rezultati iz Skale stavova prema uzroku partnerskog nasilja (Ajduković, D., Ajduković, M. i Jelić, M., 2005.).....           | 21 |
|    | 4.3. Prikaz glavnih rezultata istraživanja.....                                                                                          | 32 |
| 5. | RASPRAVA.....                                                                                                                            | 35 |
|    | 5.1. Rodne razlike u stavu “Žena kao uzrok partnerskog nasilja”.....                                                                     | 35 |
|    | 5.2. Razlike u stavu “Loša osobna iskustva u životu muškarca kao uzrok partnerskog nasilja” po kriteriju veličina mjesta stanovanja..... | 36 |
|    | 5.3. Razlike u stavu “Društvo (odgoj, kultura) kao uzrok partnerskog nasilja” po kriteriju financijske teškoće.....                      | 37 |
|    | 5.4. Praktične implikacije istraživanja i značaj rezultata za praksu socijalnog rada.....                                                | 39 |
| 6. | ZAKLJUČAK.....                                                                                                                           | 40 |
| 7. | LITERATURA.....                                                                                                                          | 44 |
| 8. | PRILOG.....                                                                                                                              | 47 |



## **Stavovi stanovnika zadarske županije o partnerskom nasilju nad ženama**

*Sažetak: U zadnje vrijeme u medijima se sve češće pojavljuju tragične vijesti o ubojstvima žena od strane bliske joj osobe, najčešće muža ili partnera. Takva ubojstva nazivaju se femicidima, a neprofitne organizacije koje se bave ženskim pravima upozoravaju na neučinkovito hrvatsko pravosuđe, policiju koji ne štite žrtve nasilja koliko bi trebali. Femicid je najekstremniji oblik nasilja prema ženama, a mišljenje stanovnika zadarske županije o tom obliku nasilja ispituje se u ovom istraživanju. Osnovna svrha istraživanja jest ispitati kakvo je opće mišljenje stanovnika Zadra i okolice o uzrocima partnerskog nasilja nad ženama. Cilj istraživanja jest ispitati odnos nekih sociodemografskih obilježja i stavova o partnerskom nasilju nad ženama kod stanovnika zadarske županije. Istraživanju je pristupilo ukupno 103 ispitanika, od toga 66 žena i 37 muškaraca. Prosječna dob ispitanika je 30 godina. Ispitanici su putem web ankete odgovarali na pitanja, dok su njihovi odgovori obrađeni u zbirnom obliku, putem postotaka, prosjeka, itd. Rezultati koji su dobiveni ovim istraživanjem govore da muškarci više pripisuju odgovornost ženi kao uzroku partnerskog nasilja, od samih žena. Također je utvrđeno da ispitanici u zadarskoj županiji koji su imali financijskih teškoća više prihvaćaju stav o društvu kao uzroku partnerskog nasilja od ispitanika koji nisu imali teškoća. Nije pronađena statistički značajna razlika u mišljenju stanovnika o stavu "Loša osobna iskustva u životu muškarca kao uzrok partnerskog nasilja".*

**Ključne riječi:** stavovi o obiteljskom nasilju, obiteljsko nasilje nad ženama, uzroci nasilja

## **Zadar county's resident's attitudes about intimate partner's violence against women**

*Abstract: Lately, tragic news about women's murders done by their closest person are often seen in media, especially by their husband or partner. Those murders are called femicides and non-profit organisations that are fighting for women's rights are constantly warning about ineffective croatian law system and police who are not protecting victims as they should. Femicide is the most extreme form of violence against women and opinion of citizens of Zadar county about it has been researched in this study. Basic purpose of this study is to explore some general opinion of Zadar's county's residents about causes of intimate partner violence against women. The aim of this study is to examine connection between some sociodemographic characteristics and attitudes of Zadar county's residents about partner's violence against women. 103 respondents answered the whole survey, of which 66 women and 37 men. Average age of respondents was 30 years. Respondents were signing the questionnaire online, and their answers were analyzed in aggregated form, by percentages and averages, etc. Obtained results show that men are much likely to tend story that women are the ones who causes violence between partners, than women themselves. Also, it is shown that respondents in Zadar county that have some financial problems are more likely to accept the attitude about society that cause partner violence than respondents who did not have any financial problems. In results, it is not found any statistical significant difference in opinion "Bad personal experience in life of men as the cause of partner violence" between respondents.*

**Key words:** attitudes about family violence, family violence against women, causes of violence



## Izjava o izvornosti

Ja, Patricija Pedišić(ime i prezime studenta/ice) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristio/-la drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Ime i prezime: \_\_\_\_\_ Patricija Pedišić \_\_\_\_\_

Datum: \_\_\_\_\_ 29.8.2023. \_\_\_\_\_



## 1. UVOD

### *1.1. Prevalencija, statistika i zakonodavni okvir partnerskog i obiteljskog nasilja u Hrvatskoj*

U posljednje vrijeme svjedoci smo mnogobrojnih vijesti u javnom prostoru na temu obiteljskog nasilja prema ženama i to najtežeg oblika nasilja – ubojstva. Do 31.8.2022. zabilježeno je već 11 ubojstava žena od strane bliskih osoba u toj godini, što je zabrinjavajući podatak s obzirom da se u cijeloj prošloj 2021. godini sveukupno dogodilo 11 ubojstava žena od strane bliskih osoba (Blažinović Grgić, 2022.). “*Prema podacima MUP-a, u izvještajnoj godini evidentirano je ukupno 27 ubojstava (3 manje nego 2021.), od čega je 13 ubijenih žena...*” statistika je femicida u Izvješću o radu pravobraniteljice za 2022. godinu (2023.:78). Pravobraniteljica također navodi da je čak 12 žena ubijeno od strane bliske osobe u obitelji (Izvješće o radu pravobraniteljice za 2022., 2023.). Ništa bolja situacija nije niti u 2023. godini, kada usred kolovoza, svjedočimo strašnom zločinu u Gradačcu (Bosna i Hercegovina) u kojem je muškarac ubio svoju partnericu i još dvije osobe: <https://www.dw.com/hr/tragedija-u-gradacu-gre%20ka-sustava-ili-pojedinaca/a-66536907> .

Sve je uživo prenosio na društvenim mrežama. Upravo ovaj događaj potaknuo je lavinu oštrih kritika i reakcija na propuste u sustavima pravosuđa i socijalne skrbi, što je za posljedicu imalo velike prosvjede u Bosni i Hercegovini, ali i u Hrvatskoj 21.8.2023. Prosvjedovalo se u 19 gradova diljem države čime je još jedanput izraženo nezadovoljstvo građana na (ne) postupanja državnih tijela i neučinkovitost zakonskog okvira te blage kazne za počinitelje. Treba istaknuti i specifičnost vremena u kojem živimo i posljedice zdravstvene krize i one uzrokovane potresima. Pandemija korona virusa koja je promijenila naše živote i svakodnevno funkcioniranje, a intenzivno utjecala na sve građane od početka 2020. do siječnja 2022. godine. Tada se otprilike ukidaju samoizolacije i izolacije oboljelih od virusa, te sve prisilne odluke nadležnih tijela o postupanjima oboljelih postaju samo preporuke. Važno je istaknuti da je uslijed ove pandemije, višekratno bio objavljen “*lock-down*”, dakle odluka da se boravi u

domovima te da se ne izlazi iz njih ukoliko se ne radi o hitnoj situaciji. Upravo se ova situacija u kojoj smo se našli, najviše povezivala s porastom obiteljskog nasilja, koji ipak nije dokazan u većini istraživanja, a u nastavku su opisani i razlozi tome. Isto tako, veliki potresi u Zagrebu i Sisku ostavili su posljedice na mentalno zdravlje ljudi. O utjecaju pandemije na partnersko nasilje pisali su autori Ajduković i Ajduković (2020.:145): „*U vrijeme socijalne izolacije i ovi parovi su izloženi dodatnom stresu što čini nasilnika još ljućim i općenito nezadovoljnijim, a žrtvu još bespomoćnijom i ugroženijom.*“. U istom radu, autori kažu da se može očekivati i da će ozlijeđena žrtva rjeđe zatražiti liječničku pomoć i to zbog straha od nasilnika (partnera) koji ne želi da se sazna da je on počinitelj. Posljedica toga ogleda se u nepostojećem porastu prijava nasilja od strane žrtava za vrijeme lock-down-a, što je i iskustvo udruga koje se bave tretmanom žrtava (Ajduković i Ajduković, 2020.). Do zaključka da brojevi počinjenih djela nasilja u obitelji nisu porasli u pandemiji, ako se oslanjamo na dostupnu statistiku, došli su i autori Škorić (2022.) i Getoš-Kalac i Šprem (2022.) u svojim radovima. Getoš-Kalac i Šprem (2022.:1063) zaključile su: „*Podaci s jedne strane upućuju na porast broja kaznenih prijava obiteljskog nasilja u razdoblju od travnja 2019. do rujna 2021. godine, dok je s druge strane broj prekršajnih prijava obiteljskog nasilja u blagom padu.*“, a istaknule su i nemogućnost pretpostavljanja kolika je tamna brojka počinjenog nasilja, koja postoji neovisno o pandemiji. Autorica Škorić (2022.), pak, upozorila je na nedostatke i poteškoće dok se bavila metodološkom pristupu praćenja statistike trendova nasilja prema bliskim osobama i to zbog različitih metoda vođenja statističkih evidencija i manjka relevantnih podataka naših državnih institucija. Sve ovo uzrokuje nepotpunost podataka i statistika koji su dostupni, a koji često nisu niti ažurirani ni aktualni.

Zanimljive su razlike u brojkama kad promatramo jesu li žrtve nasilja žene ili muškarci. Naime, u 2021. godini, od ukupnog broja stradalih žrtava nasilja u obitelji, bilo je 5.244 žene (79%) i 1.412 muškaraca (21%), stoji u Izvješću o radu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2021. godinu (2022.). Upravo iz ovih razloga, najavljene su zakonske izmjene od strane ministra pravosuđa i uprave kojima će se: „*sagledati svi elementi nasilja u obitelji i nasilja protiv žena i revidirati*

*sankcije.*<sup>1</sup>. Činjenica da je potaknuta reakcija ministarstva još jednom nam govori o ozbiljnosti i proširenosti obiteljskog nasilja nad ženama u našem društvu.

Nasilje u obitelji definirano je Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji (NN 70/17, 126/19, 84/21) te podrazumijeva: primjenu fizičke sile uslijed koje nije nastupila tjelesna ozljeda, tjelesno kažnjavanje ili druge načine ponižavajućeg postupanja prema djeci, psihičko nasilje koje je kod žrtve prouzročilo povredu dostojanstva ili uznemirenost, spolno uznemiravanje, ekonomsko nasilje kao zabranu ili onemogućavanje korištenja zajedničke ili osobne imovine, raspolaganje osobnim prihodima ili imovine stečene osobnim radom ili nasljeđivanjem, onemogućavanje zapošljavanja, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva i za skrb o djeci te zanemarivanje potreba osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi koje dovodi do njezine uznemirenosti ili vrijeđa njezino dostojanstvo i time joj nanosi tjelesne ili duševne patnje. Osim što se odnosi na članove obitelji, spomenuti Zakon štiti žrtve nasilja i od bivših bračnih/ izvanbračnih drugova, bivših (neformalnih) životnih partnera, sadašnjih/ bivših partnera u intimnoj vezi, a primjenjuje se i na osobe koje imaju zajedničko dijete te osobe koje žive u zajedničkom kućanstvu (Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji, NN 70/17, 126/19, 84/21). Nasilje u ovim odnosima naziva se i partnerskim nasiljem, koje se i dalje, najčešće događa od strane muškaraca prema ženama, (bivšim) partnericama. Definiranje vrste nasilja, a koje se tiče nasilja prema ženama, od strane partnera, bivšeg partnera, muža, oca itd., navedeno je u više zakona u Hrvatskoj i nisu svugdje identične definicije. Naravno, to ovisi i o sadržaju zakona koji čitamo te ponašanjima / djelima koje taj zakon pokušava sankcionirati ili pravima koje želi propisati. Definicije partnerskog / obiteljskog nasilja dio su sadržaja Obiteljskog zakona (NN 103/15, 98/19, 47/20), Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (NN 70/17, 126/19, 84/21), Kaznenog zakona (NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21). Međutim, sličnu problematiku nalazimo i u stranoj literaturi, pa ćemo tako pronaći izraz intimno partnersko nasilje (eng. intimate partner violence) koji uključuje, a često se koristi i kao zamjena za termine obiteljsko nasilje

---

<sup>1</sup> Malenica: Do kraja godine u proceduru će paket zakonskih izmjena u borbi protiv nasilja u obitelji i prema ženama. Vlada RH. Posjećeno 16.9.2022. <https://vlada.gov.hr/vijesti/malenica-do-kraja-godine-u-proceduru-ce-paket-zakonskih-izmjena-u-borbi-protiv-nasilja-u-obiljelji-i-prema-zenama/36029>.

(eng. domestic violence) i nasilje u vezama (eng. dating violence) (Zark, L. i Satyen, L., 2021.).

### *1.2. Stavovi o partnerskom i obiteljskom nasilju*

Mišljenje i stavovi javnosti o ovoj temi javno se iskazuju na razne načine, najviše putem interneta, ali i preko vijesti na televiziji, novina i slično. Nije za čuditi se što svatko o ovoj temi ima nešto za reći, s obzirom na dalekosežne posljedice koje ostavlja takav tragičan događaj o kojem čitamo u vijestima, a kojem je prethodilo nasilje u obitelji.

*„Stavovi nam omogućuju da steknemo standarde za prosuđivanje i postupke, a što nam omogućuje lakše i brže snalaženje i djelovanje.“* (Pennington, D. C., 2001., prema Šapina, 2015.). Kada govorimo o obiteljskom nasilju i stavovima o istom, oni su važni za proučavanje kada se radi npr. o prijavljivanju nasilja u obitelji, odnosno s time što društvo čini kako bi se preveniralo, osudilo i smanjilo nasilje u obitelji.

Faktori koji utječu na stavove o partnerskom nasilju brojni su i složeni, govore nam istraživanja. Ti okolinski faktori mogu biti demografske karakteristike kao što su spol, dob, vjera, rasa, socioekonomski status, mjesto prebivališta ili odrastanja (Lin i sur., 2015.), a nekima od njih baviti će se i ovo istraživanje. Autorica Wang (2016.) u svom članku, proučavajući literaturu na temu kako obilježja pojedinaca utječu na uvjerenja o intimnom partnerskom nasilju, došla je do spoznaje da muškarci, oni koji žive u gradu, stariji, zaposleni, osobe s višim stupnjem obrazovanja, ljudi koji su u dobroj ekonomskoj situaciji i ljudi koji donose odluke u kućanstvu imaju manje tolerantni stav prema partnerskom nasilju.

Postoje i neke rodne razlike u stavovima o partnerskom nasilju. Tako rezultati nekih istraživanja pokazuju da su žene sklonije više opravdavati nasilje u vezama nego muškarci (Koenig i sur., 2003; Speizer, 2010; Uthman i sur., 2009; Uthman i sur., 2010., prema Wang, 2016.).

Kad govorimo o hrvatskom kontekstu i ispitivanju stavova o partnerskom ili obiteljskom nasilju, ne nalazimo puno radova. Međutim, vrijedni su nalazi jedne studije koju je proveo Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje u kojem su ispitanici bili srednjoškolci, a neki od nalaza istraživanja su se odnosila specifično na

rodne razlike u stavovima mladih o partnerskom nasilju. Istraživanje je pokazalo da djevojke imaju točnija uvjerenja o vezama, spremnije su na postavljanje granica i važnije im je ostvarivanje prava u vezi, dok mladići više zastupaju tradicionalne stavove o rodnim ulogama i više zastupaju stavove koji opravdavaju uporabu nasilja u određenim situacijama (CESI, 2007.). Istraživanje je provedeno na nešto više od 1000 mladih u srednjim školama iz svih županija RH. Treba napomenuti da, iako se ovo istraživanje provodilo na adolescentima, omogućuje nam sliku o tome koje su razlike u stavovima mladića i djevojaka u Hrvatskoj o nasilju u vezama.

„*Pogrešna uvjerenja o karakteristikama zdrave i kvalitetne veze faktor su rizika za nasilje u vezama*“ (O’Keefe, 2005., prema Ajduković i sur., 2011.:530). U istom članku, autori napominju da su ta ista uvjerenja povezana s vjerovanjem u tradicionalne rodne stereotipe, te sklonosti opravdavanju uporabe nasilja u slučaju sukoba u vezi (Riggs i Caulfield, 1997., prema Ajduković i sur., 2011.), što se slaže sa zaključcima prethodno spomenutog istraživanja CESI-a.

Osim rodni razlika, postoje još neki čimbenici koji utječu na formiranje stavova o partnerskom/ obiteljskom nasilju. Istraživanje autora Lin-a i suradnika (2015.) pod nazivom: „*Stavovi studenata o Intimnom partnerskom nasilju: Komparativna studija Kine i SAD-a*“ provodilo se na otprilike 500 američkih i kineskih studenata te su istraživači pokušali otkriti koja su uvjerenja studenata o intimnom partnerskom nasilju. Kada gledamo čimbenik mjesta odrastanja (selo ili grad) koji se povezuje sa spomenutim uvjerenjima, rezultati pokazuju da su kineski studenti, porijeklom iz urbanih područja, bili skloniji prepoznati određena ponašanja kao specifičan oblik-intimno partnersko nasilje, dok su američki studenti odrasli u ruralnom području definirali ta ponašanja samo kao - nasilje (Lin i sur., 2015.:8). Prema ovome zaključujemo kako su studenti koji su odrasli u gradskim područjima, bolje prepoznavali specifične vrste nasilja, za razliku od kolega koji su većinu života proveli u ruralnim područjima. Autorica Wang (2016.) je pronašla razlike povezane s mjestom odrastanja ženskih ispitanika i njihovih stavova o partnerskom nasilju. Naišla je na zaključke da su žene koje žive u ruralnim područjima više sklone opravdavanju nasilja prema ženama, od žena koje su stanovnice grada, a koje žive na istom širem području (Dalal i sur., 2012; Hindin, 2003; Uthman i sur., 2009; Waltermaurer i sur., 2013., prema Wang, 2016.). Ako sumiramo, u spomenuta dva istraživanja koja se bave

povezanosti faktora mjesta odrastanja tj. prebivališta ispitanika, odnosno razlikom selo/grad i stavovima ispitanika o partnerskom nasilju može se zaključiti da stanovnici gradskih područja bolje prepoznaju intimno partnersko nasilje kao takvo, za razliku od stanovnika odraslih u selu. Međutim, stanovnici seoskih područja su više skloni opravdavanju nasilja prema ženama, a ne osuđivanju toga čina.

Od čimbenika koje povezujemo s formiranjem stavova o nasilju, a kojima će se baviti ovo istraživanje, još treba spomenuti i ekonomski status ispitanika, točnije teškoće pri podmirivanju mjesečnih troškova računa koje su se ispitivale u ovom istraživanju. Već je spomenuto da postoje istraživanja u kojima se u vezu dovode ekonomski status ispitanika i stavovi o partnerskom nasilju (na primjer članak Wang, 2016.). U članku stoji da su ispitanici sa zanimanjima nižeg statusa (Antai i Antai, 2009., prema Wang, 2016.) i ispitanici koji su iskazali niži stupanj ekonomskog statusa (Dalal i sur., 2012., prema Wang, 2016.) bili u većem riziku da opravdavaju i skloniji opravdavanju intimnog partnerskog nasilja.

U jednom od prethodno navedenih radova, također se dovode u vezu ovi čimbenici, no ovaj put se ekonomski status ispitanika povezivao s rizikom od izloženosti intimnom partnerskom nasilju: „*U nekim studijama ustanovljena je negativna povezanost između ekonomskog i socijalnog statusa, kako na individualnoj, tako i na društvenoj razini i rizika od izloženosti kaznenom djelu, a osobito intimnom partnerskom nasilju.*“ (Jewkes, 2002., Markowitz, 2003., Schumacher i sur., 2001., prema Lin i sur., 2015.:4). Što se tiče europskog konteksta, autori jedne studije analizirali su rezultate Eurobarometrovog istraživanja iz 2010., u kojem su ispitivani građani 27 članica Europske unije (Karlsson i sur., 2020.). Karlsson i ostali autori (2020.) ustanovili su da su osobe koje su na ljestvici odredile svoj stupanj društvenog statusa kao „nizak“ (mogući ponuđeni odgovori su nizak, srednji, visok), bile više sklonije definiranju intimnog partnerskog nasilja prema ženama kao „manje ozbiljnog“. Dakle, percipirale su da takvo nasilje u njihovom društvu ne predstavlja ozbiljan problem.

Žene koje žive u gradovima i starije žene, kao i imućnije žene nisu bile sklone opravdavanju intimnog partnerskog nasilja, neovisno o kojem je opravdanju riječ, zaključuju autorice Hayes i Boyd (2017.) u svom radu. One su sakupile rezultate nekih



demografskih istraživanja zdravstvenog stanja, a u kojima je sudjelovalo 506 935 žena iz 41 države. Zemlje u kojima su istraživanja provedena bile su iz istočne Europe, svih dijelova Afrike, južne i jugoistočne Azije te srednje i južne Amerike. Njihova studija se bavila time kako čimbenici na individualnoj i nacionalnoj razini utječu na stavove o intimnom partnerskom nasilju (Hayes i Boyd, 2017.).

## 2. CILJ, PROBLEMI I HIPOTEZE

Cilj ovog istraživanja je ispitati odnos nekih sociodemografskih obilježja i stavova o partnerskom nasilju nad ženama kod stanovnika zadarske županije.

Na temelju navedenog, formulirani su sljedeći problemi:

1. PROBLEM: Postoje li razlike u stavovima o uzroku partnerskog nasilja nad ženama između muškaraca i žena koji žive na području zadarske županije?
2. PROBLEM: Postoje li razlike u stavovima o uzroku partnerskog nasilja nad ženama između ljudi koji žive u gradu i onih koji žive u ruralnom području zadarske županije?
3. PROBLEM: Postoje li razlike u stavovima ispitanika o uzroku partnerskog nasilja nad ženama s obzirom na to koliko su često imali poteškoće pri plaćanju računa na kraju mjeseca?

Prema rezultatima dosadašnjih istraživanja utvrđene su sljedeće hipoteze:

1. HIPOTEZA: Pretpostavlja se da će muškarci koji žive na području zadarske županije statistički značajno više prihvaćati stav *“Žena kao uzrok partnerskog nasilja”* od žena koje žive na tom području.
2. HIPOTEZA: Pretpostavlja se da će ljudi koji žive na ruralnom području zadarske županije statistički značajno više prihvaćati stav *“Loša osobna iskustva u životu muškarca kao uzrok partnerskog nasilja”* od ljudi koji žive u gradu.

3. HIPOTEZA: Pretpostavlja se da će stanovnici zadarske županije koji su imali poteškoće pri plaćanju računa na kraju mjeseca statistički značajno više prihvaćati stav “*Društvo (odgoj, kultura) kao uzrok partnerskog nasilja*” od onih koji skoro nikad ili nikad nisu imali poteškoća pri plaćanju računa.

### 3. METODA

#### 3.1. Uzorak

Za ciljanu populaciju ovog istraživanja odabrane su odrasle punoljetne osobe koje žive na području zadarske županije u trenutku ispunjavanja ankete i to u dobi od 20 do 50 godina. Prilikom odabira ispitanika u uzorak korištena je ne-probabilistička metoda zbog ograničenih financijskih resursa i vremenskog roka za provedbu istraživanja. Metoda kojom su ispitanici birani je metoda prigodnog uzorka. Anketi su pristupila 103 ispitanika. Od 103 ispitanika, pristupilo je 64,1% ženskih ispitanika (66 žena), a 35,9% muških ispitanika (37 muškaraca). Prosječna dob ispitanika jest 29,92 godine ( $M=29,92$ ,  $SD=7,791$ ), što možemo zaokružiti na 30 godina. Što se tiče stupnja završenog obrazovanja, najveći broj ispitanika ima završenu višu školu / fakultet ili još viši stupanj obrazovanja (npr. specijalistički studij) i to 52,4% ispitanika, a najmanji broj ispitanika (1%) ima završenu samo osnovnu školu. Većina ispitanika živi u gradu (54,4%), a ostali žive u manjem mjestu ili selu (45,6%). Pri ispitivanju partnerskog statusa ispitanika, dobiveni su sljedeći odgovori: 12,6% ispitanika su samci, 40,8% su oženjeni/ udati ili ponovo oženjeni/ udati i najviše ispitanika je u vezi- njih 46,6%.

Tablica 3.1.1.

*Prikaz partnerskog statusa ispitanika*

| <b>Partnerski status</b> | <b>Postotak (%)</b> | <b>Broj ispitanika (f)</b> |
|--------------------------|---------------------|----------------------------|
| Sam/a                    | 12,6%               | 13                         |

|                                         |       |     |
|-----------------------------------------|-------|-----|
| U vezi                                  | 46,6% | 48  |
| Oženjen/ udata ili ponovo oženjen/udata | 40,8% | 42  |
| N                                       | 100%  | 103 |

Ekonomski status ispitanika, ispitivao se pitanjem „*Tijekom posljednjih 20 mjeseci, biste li rekli da ste imali poteškoće pri plaćanju računa na kraju mjeseca?*“. Najmanje ispitanika, njih 5,8% odgovorilo je da su poteškoće imali većinu vremena, 35,9% ispitanika je odgovorilo „*s vremena na vrijeme*“, a najveći postotak ispitanika (58,3%) iskazao je da skoro nikad / nikad nisu imali poteškoće pri plaćanju računa na kraju mjeseca.

U ovom dijelu prikaza uzorka istraživanja, navedeni su i odgovori ispitanika na posljednje pitanje u anketi. Ispitanike se ovim pitanjem htjelo ispitati o tome jesu li i oni sami bili žrtve nasilja u partnerskom odnosu. Raspon odgovora je sljedeći: 86,4% sudionika odgovorilo je da nisu bili žrtve nasilja; a 7,8% da jesu bili žrtve partnerskog nasilja. 5,8% ispitanika nije željelo odgovoriti na ovo pitanje.

### 3.2. Postupak

Ispitivanje je provedeno putem online upitnika koji je bio dostupan od 24. lipnja 2022. pa do 4. srpnja 2022., dakle 10 dana koliko je procijenjeno da će biti dovoljan vremenski period za skupiti dovoljan broj odgovora. Online upitnik objavljen je na društvenoj mreži Facebook i to u dvjema privatnim grupama („Mame iz Zadra“ i „Najam stanova Zadar“), a za u koje je pristup potrebno zatražiti administratora grupe. Kako bi se ostvario pristup facebook grupama „Mame iz Zadra“ i „Najam stanova Zadar“, kontaktirani su administratori stranica od kojih je bilo potrebno odobrenje za pristup u navedene grupe, kao i „dijeljenje“ samog linka za upitnik u grupama. Nakon što je dobiveno odobrenje administratora i omogućen pristup grupama, podijeljen je

link<sup>2</sup> za web upitnik u obje grupe. U facebook objavi u kojoj se poziva na sudjelovanje, navedene su osnovne informacije istraživanja i još neke koje bi privukle ispitanike na ispunjavanje (tema, vrijeme potrebno za ispunjavanje ankete, svrha ankete, anonimnost itd.). U istoj objavi nalazi se i link za web anketu, te se sudionici jednim klikom preusmjeravaju na anketu. Otvaranjem linka, na početku se nalazi uvodni tekst u kojem se nalaze informacije o temi istraživanja, tko ga provodi, koja je svrha provođenja istraživanja. Nakon toga navedeno je točno kome je upitnik namijenjen, kojoj dobnoj skupini i uvjet da ispitanik živi na području zadarske županije. Ta informacija o trenutnom prebivalištu sudionika je ključna kako bi se dobili relevantni podaci za istraživanje, a s obzirom da nije isključeno da je upravo u toj facebook grupi učlanjen netko tko ne živi na odabranom području. Nadalje, u istom tekstu ponovio se podatak da ispunjavanje traje otprilike 10 minuta. Nakon toga ispitanici su upozoreni na mogućnost da se neka pitanja mogu smatrati osjetljivima, ali da se odgovori ne mogu povezati s onim tko ispunjava anketu. Istaknuto je i da su odgovori dostupni samo istraživaču, a da će rezultati biti predstavljeni u zbirnom obliku (postocima, prosjecima). Na kraju je rečenica kojom se sudionicima daje do znanja da u svakom trenutku mogu odustati od ispunjavanja, čime se htjela istaknuti dobrovoljnost samog sudjelovanja ispitanika. Nakon navođenja mogućnosti odustanka od ispunjavanja, u tekst je dodana i zahvala ispitanicima na ispunjavanju. Na kraju same ankete, ostavljen je telefonski kontakt organizacije Nacionalnog pozivnog centra, ukoliko se sudionici žele nekom obratiti zbog obiteljskog / partnerskog nasilja. Naveden je i link na web stranicu *empatijasada.hr* ukoliko žele saznati više o zakonskom okviru koji se tiče nasilja u obitelji ili prava žrtava. Ostavljen je i službeni e-mail provoditeljice istraživanja, ukoliko bi ispitanici imali komentare i/ili pitanja u vezi samog ispunjavanja upitnika. Pošto je link za anketu bio dostupan 10 dana, nakon par dana od prve objave (poziva na sudjelovanje), objavljen je podsjetnik na ispunjavanje, zajedno s linkom na anketu, kako bi članovi grupe koji možda nisu vidjeli objavu ispunili anketu.

### 3.3. *Mjerni instrument*

---

<sup>2</sup> Primjer linka za pristup web anketi istraživanja: <https://forms.gle/VWj47chXQ5Qi3wXs9>

Korišteni instrumenti u ovom anketnom upitniku su jedna standardizirana skala, pitanja preuzeta iz jednog europskog istraživanja i pitanja koja su konstruirana za potrebe ovog istraživanja. Web upitnik sadržajno se može podijeliti na 4 cjeline: opći podaci, pitanja iz Eurobarometrovog istraživanja br. 344: „Obiteljsko nasilje prema ženama“ iz 2010. godine, standardizirana „Skala stavova prema uzroku partnerskog nasilja“ i na samom kraju dodano pitanje o mogućem doživljenom partnerskom nasilju kod ispitanika.

Što se tiče pitanja iz spomenutog europskog istraživanja, Eurobarometar služi kao službeni alat Europskog parlamenta, Europske komisije i drugih institucija Europske unije za redovito praćenje stanja općeg javnog mišljenja u Europi, a koji se tiču problema u Europskoj uniji, kao i stavova na temu politike ili društva. Zadnji instrument korišten u upitniku jest skraćena verzija skale: „Skala stavova prema uzroku partnerskog nasilja“, a čiji su autori: Ajduković D., Ajduković M. i Jelić, M. iz 2005. godine.

### *3.3.1. Upitnik općih podataka*

Upitnik općih podataka s kojim počinje ispunjavanje web upitnika, sastoji se od pitanja koja se tiču sociodemografskog statusa ispitanika, a pitanjima se nastojalo doći do informacija o: godini rođenja, spolu, stručnoj spremi, veličini mjesta prebivališta, partnerskom statusu, postojanju financijskih teškoća i samoprocijenjenom društvenom statusu.

### *3.3.2. Pitanja iz Eurobarometrovog istraživanja o nasilju nad ženama u obitelji*

Cilj Eurobarometrovog upitnika iz kojeg su preuzeta neka pitanja, bio je popratiti razvoj javnog mišljenja o obiteljskom nasilju prema ženama od 1999. godine, a što može služiti kao polazna točka za prikupljanje informacija o stavu javnosti o ovom ozbiljnom problemu (Obiteljsko nasilje prema ženama – izvješće, Eurobarometar 344., 2010.). Radi se o specijalnom Eurobarometru br. 344, čiji su rezultati objavljeni u rujnu 2010. godine. Ispitano je nešto manje od 27 000 europskih građana, a ispitivanje je trajalo od veljače do ožujka 2010. godine, u dotadašnjih 27 država članica

Europske unije. Nažalost, nije se provodilo u Hrvatskoj jer nije bila članica te organizacije u navedenom razdoblju.

Unutar upitnika Eurobarometar 344 nalazi se 12 pitanja koja ispituju mišljenje o obiteljskom nasilju nad ženama, a za potrebe ovog istraživanja preuzeto je njih 8.

U većini pitanja, ispitanici su imali ponuđeni višestruki odabir odgovora. Na primjer, unutar pitanja koje se odnosi na procjenu učestalosti obiteljskog nasilja prema ženama u Hrvatskoj („*Općenito, što mislite koliko je učestalo obiteljsko nasilje nad ženama u Hrvatskoj?*“), ponuđena su 4 moguća odgovora: uopće nije često, nije baš često, prilično često i vrlo često. Osim biranja odgovora putem višestrukog odabira, ispitanicima je u jednom pitanju („*Procijenite koliko ste upoznati s problemom nasilja u obitelji.*“) bilo ponuđeno da procijene svoj odgovor na skali od pet stupnjeva (1- vrlo malo, 2- malo, 3- srednje, 4- puno, 5- potpuno). Osim ovih, korištena su i pitanja u kojima je za odgovaranje ponuđena tzv. „mreža s višestrukim odabirom“. Jedno od tih pitanja jest ono u kojem su, na primjer, ispitanici za svaki od navedenih oblika nasilja prema ženama (npr.: psihičko, fizičko, seksualno...), trebali procijeniti u kojoj je mjeri svaki oblik nasilja ozbiljan. Ponuđeni odgovori bili su: uopće nije ozbiljno, nije toliko ozbiljno, prilično ozbiljno, izrazito ozbiljno, ne mogu procijeniti).

Autori u izvješću napominju da treba voditi računa kako su rezultati ovog istraživanja procjene, čija preciznost počiva na veličini uzorka i na promatranom postotku. Shodno tome, ako se gleda uzorak od otprilike 1000 ispitanika, točni postoci variraju unutar okvira granica pouzdanosti i to na način: ako se gleda promatrani postotak od 10% ili 90% , granice pouzdanosti su +/- 1.9, a ukoliko se gleda postotak od 50% - granice pouzdanosti su +/- 3.1.

### 3.3.3. *Skala stavova prema uzroku partnerskog nasilja (Ajduković, D., Ajduković, M., Jelić, M., 2005.)*

Skala koja čini najveći dio anketnog upitnika jest već prije navedena „Skala stavova prema uzroku partnerskog nasilja“ (2005.). Korištena je skraćena verzija skale, a koja se u originalu sastoji od 48 čestica / tvrdnji s pet subskala od kojih svaka ispituje jedno područje kojem se obično pripisuje nasilničko ponašanje u partnerskim odnosima. Ta

područja su: *Društvene okolnosti kao uzrok nasilja*, *Ponašanje žene kao uzrok nasilja*, *Ponašanje muškarca kao uzrok nasilja*, *Osobni stav prema partnerskom nasilju* i *Loša osobna iskustva u životu muškarca kao uzrok partnerskog nasilja*. U ovom upitniku korišteno je 40 tvrdnji, koje pokrivaju svih 5 područja. S obzirom da se 4 supskale sastoje od 10 tvrdnji, a jedna od 8 tvrdnji, iz duže četiri subskale isključene su po dvije tvrdnje u svakoj subskali, tako da korištena verzija ima ukupno 40 tvrdnji. Skraćivanje subskala proveli su autori verzije skale za Hrvatsku.

Ispitanici su odgovarali tako da su odabirali stupanj slaganja s određenom tvrdnjom od 1 do 5 na Likertovoj skali, koja se najčešće primjenjuje za mjerenje stavova. Brojevi su imali sljedeće značenje: 1- Uopće se ne slažem, 2- Ne slažem se, 3- Niti se slažem, niti se ne slažem, 4- Slažem se i 5- Potpuno se slažem. Viši rezultat na supskalama pokazuje veće prihvaćanje sadržaja, tj. pripisivanje odgovornosti za nasilje u partnerskim odnosima svakog od konstrukata koji čine supskalu (*Društvene okolnosti*, *Ponašanje žene*, *Ponašanje muškarca*, *Osobni stav* i *Loša osobna iskustva*). To znači da viši rezultat pokazuje veće opravdavanje nasilnog ponašanja u partnerskom odnosu, odnosno umanjivanje odgovornosti počinitelja za nasilje. Dvije tvrdnje / čestice bilo je potrebno „okrenuti“ tako da njihov sadržaj bude sukladan opisanom dobivanju rezultata. Te dvije tvrdnje su: „*Muškarac bi svoje frustracije trebao rješavati na primjeren način.*“ i „*Nasilje muškarca nad ženom odraz je njegove nemoći.*“

Četiri supskale - *Društvene okolnosti kao uzrok nasilja*, *Ponašanje žene kao uzrok nasilja*, *Osobni stav prema partnerskom nasilju* i *Loša osobna iskustva u životu muškarca kao uzrok partnerskog nasilja* imaju koeficijente unutarnje konzistencije alfa od 0.71 do 0.89. Dok kod supskale *Ponašanje muškarca kao uzrok nasilja*, Cronbachov alfa koeficijent iznosi 0.36.

### 3.4. Obrada podataka

Programski paket SPSS (Statistical Package for Social Sciences) je korišten u ovom istraživanju za statističku obradu podataka. On ujedno predstavlja i jedan od najčešće korištenih programa za tu svrhu. Da bismo opisali naše ispitanike i prikazali osnovne podatke o njima, te kao početni korak pri analizi podataka korištena je deskriptivna

statistika. Ona se sastojala od osnovnih funkcija – frekvencija, aritmetičkih sredina, standardnih devijacija te minimalne i maksimalne vrijednosti. Pearsonovim koeficijentom korelacije utvrđene su statistički značajne razlike među pojedinim varijablama. Razina značajnosti koja je korištena u svim analizama iznosila je  $p < 0,05$ .

## 4. REZULTATI

### *4.1. Prikaz generalnih stavova ispitanika o obiteljskom nasilju nad ženama*

Prije prikaza odgovora na istraživačka pitanja koja predstavljaju ključne nalaze ovoga istraživanja, navest će se odgovori na pojedina pitanja iz ankete, a koja predstavljaju prikaz generalnih stavova ispitanika prema prisutnosti i prihvatljivosti partnerskog/obiteljskog nasilja nad ženama. Tako su ispitanici na pitanje o procjeni učestalosti obiteljskog nasilja nad ženama u Hrvatskoj odgovarali: 67,6% je procijenilo da je ovakav tip nasilja prilično čest, 17,6% da nasilje nije baš često, a 14,7% ispitanika procijenilo je da je ovo nasilje vrlo česta pojava u Hrvatskoj. Kada su upitani da od 1 do 5 ocjene koliko su upoznati s problemom nasilja u obitelji najmanji broj ispitanika (8,7%) ocijenio je da potpuno poznaje problematiku nasilja u obitelji, 12,6% ispitanika ocijenilo je da vrlo malo poznaje problematiku, dok je 16,5% ispitanika dalo odgovor da malo poznaje spomenutu problematiku. Isti postotak ispitanika, njih po 31,1% procijenio je da su srednje ili puno upoznati s problemom nasilja u obitelji. Kada govorimo o odgovorima ispitanika na pitanje o prihvatljivosti obiteljskog nasilja prema ženama, 1% ispitanika smatra da je nasilje prihvatljivo u određenim okolnostima; 18,4% ispitanika slaže se da je ono neprihvatljivo, ali ne mora uvijek biti kažnjivo zakonom; dok daleko najveći postotak ispitanika, njih (80,6%), slaže se da je nasilje neprihvatljivo i da uvijek treba biti kažnjivo zakonom. Nadalje, ispitanici su procjenjivali koliko je žena izloženo nasilju u partnerskim odnosima, pa su njihovi odgovori bili sljedeći. Najmanji broj sudionika (2,9%) smatra da je jako malo žena (manje od 5%) izloženo nasilju, zatim slijedi postotak od 7,8% ispitanika koji smatraju da je 5% do 10% žena izloženo nasilju; dok 8,7% ispitanika odgovorilo je da je više od 50% žena izloženo nasilju. Dosta veći broj ispitanika - 28,2% odgovorilo je da je 30% do 50% žena izloženo nasilju. Ispitanici su, u prosjeku, najviše



birali odgovor da je partnerskom nasilju izloženo 10% do 30% žena. Taj odgovor odabralo je 52,4% ispitanika. U sljedećem pitanju ispitanici su davali svoje procjene o tome koliko žene prijavljuju nasilje u obitelji. Najmanje ispitanika (9,8%) procijenilo je da žene nikad ili gotovo nikad ne prijavljuju nasilje; 18,6% ispitanika smatra da povremeno prijavljuju, a najveći broj ispitanika, njih čak 71,6% procijenilo je da žene rijetko prijavljuju nasilje. Nadalje, ispitanici su odgovarali na pitanje poznaju li u svojoj okolini ženu koja je žrtva obiteljskog nasilja, a odgovori su prikazani u Tablici 4.1.

Tablica 4.1.

*Postotak poznavanja žene žrtve nasilja u obitelji od strane ispitanika*

| <b>Poznajete li jednu ženu koja je bila žrtva nekog oblika obiteljskog nasilja?</b> |               |               |
|-------------------------------------------------------------------------------------|---------------|---------------|
|                                                                                     | <b>DA (%)</b> | <b>NE (%)</b> |
| U krugu Vaše obitelji/prijatelja                                                    | 45%           | 55%           |
| U Vašoj okolini/susjedstvu                                                          | 58%           | 42%           |
| Na radnom mjestu/fakultetu                                                          | 18%           | 82%           |

Slijedi anketno pitanje o poznavanju počinitelja nekog oblika obiteljskog nasilja prema ženama od strane ispitanika.

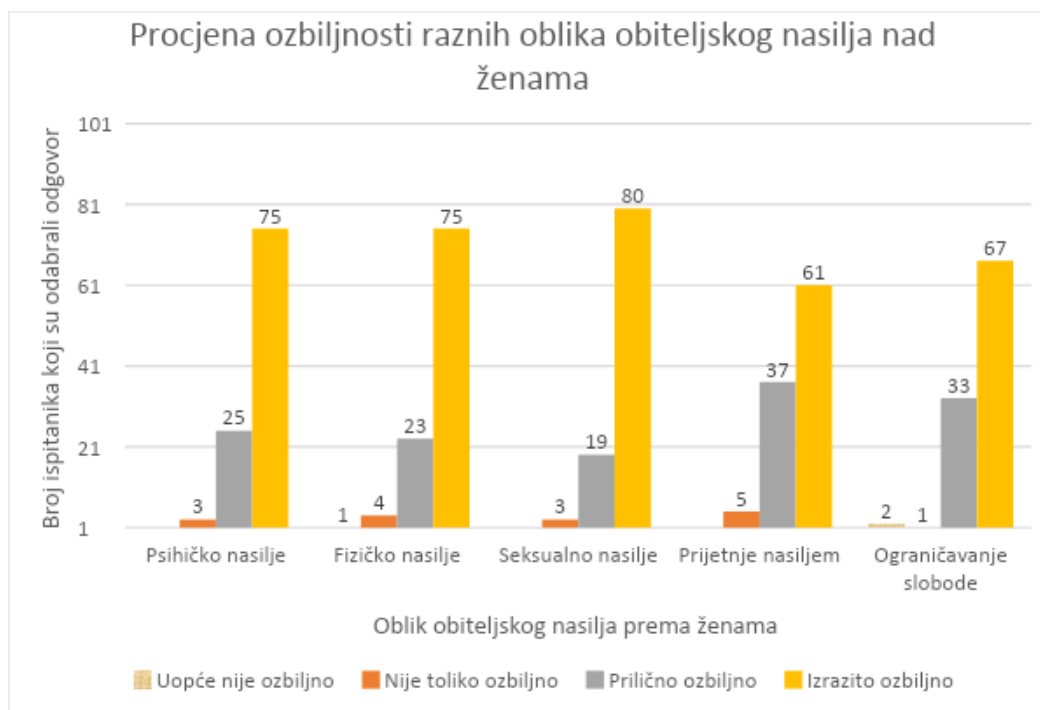
Tablica 4.2.

*Postotak ispitanika koji poznaju nekoga tko je počinio obiteljsko nasilje prema ženi*

| <b>Poznajete li nekoga tko je počinio neki oblik obiteljskog nasilja prema ženi?</b> |               |               |
|--------------------------------------------------------------------------------------|---------------|---------------|
|                                                                                      | <b>DA (%)</b> | <b>NE (%)</b> |
| U krugu Vaše obitelji/prijatelja                                                     | 41%           | 59%           |
| U Vašoj okolini/susjedstvu                                                           | 57%           | 43%           |
| Na radnom mjestu/fakultetu                                                           | 8%            | 92%           |

U nastavku se nalazi prikaz odgovora u kojem su sudionici davali svoje procjene o ozbiljnosti pojedinih oblika obiteljskog nasilja nad ženama. Oblici nasilja koji su se procjenjivali bili su: psihičko nasilje, fizičko nasilje, seksualno nasilje, prijetnje nasiljem i ograničavanje slobode.

Slika 4.3. *Procjena ozbiljnosti raznih oblika obiteljskog nasilja nad ženama*



Iz posljednje slike može se ukratko zaključiti da su ispitanici najozbiljnijim oblikom nasilja nad ženama percipirali seksualno nasilje (njih 80 od ukupno 103 procijenilo je ovaj oblik nasilja kao izrazito ozbiljan). Odgovor „uopće nije ozbiljno“ za pojedine oblike nasilje odabralo je samo troje od 103 ispitanika, i to jedan ispitanik za oblik nasilja – fizičko nasilje, a preostalih dvoje ispitanika percipiralo je ograničavanje slobode kao uopće neozbiljan oblik nasilja nad ženama.

U ovom dijelu upitnika od sudionika u istraživanju tražilo se i da daju svoj odgovor na pitanje o uzrocima obiteljskog nasilja prema ženama. Sudionici su procjenjivali sljedeće moguće uzroke nasilja: ovisnost o drogama, mediji, religiozna uvjerenja, niži stupanj obrazovanja, činjenica da je netko i sam bio žrtva nasilja, podjela moći među spolovima (između muškarca i žene) i genetske sklonosti za nasilno ponašanje.

Tablica 4.4.

*Postotak procjene ispitanika o mogućim uzrocima obiteljskog nasilja prema ženama*

| <b>Smatrate li da navedeni pojmovi mogu biti uzrok obiteljskog nasilja prema ženama?</b> | <b>DA (%)</b> | <b>NE (%)</b> | <b>NE ZNAM (%)</b> |
|------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|---------------|--------------------|
| Ovisnost o drogama                                                                       | 91,3%         | 2,9%          | 5,8%               |
| Mediji                                                                                   | 68%           | 5,8%          | 26,2%              |
| Religiozna uvjerenja                                                                     | 65%           | 14,6%         | 20,4%              |
| Niži stupanj obrazovanja                                                                 | 55,3%         | 30,1%         | 14,6%              |
| Da je netko i sam bio žrtva nasilja                                                      | 81,6%         | 4,9%          | 13,6%              |
| Podjela moći među spolovima (između muškarca i žene)                                     | 86,4%         | 5,8%          | 7,8%               |
| Genetske sklonosti za nasilno ponašanje                                                  | 63,1%         | 16,5%         | 20,4%              |

Najviše ispitanika se složilo da uzrok obiteljskog nasilja prema ženama može biti ovisnost o drogama - njih 91,3%. Također, za uzroke ovog tipa nasilja – „*da je netko i sam bio žrtva nasilja*“ i „*podjela moći među spolovima ( između muškarca i žene)*“, visok postotak ispitanika odgovorio je potvrdno kada su upitani mogu li ovo biti uzroci nasilja. Za iskustvo da je netko i sam bio žrtva – 81,6% ispitanika odgovorilo je potvrdno da se radi o mogućem uzroku nasilja, a za podjelu moći između spolova kao uzrok nasilja prema ženama procijenilo je 86,4% ispitanika.

Slijedi prikaz odgovora na posljednje pitanje koje se prikazuje u ovom setu rezultata iz ankete. Ispitanici su procjenjivali koliko su načini koji mogu pomoći u borbi protiv

obiteljskog nasilja prema ženama učinkoviti i u tablici u nastavku slijede postoci tih odgovora.

Tablica 4.5.

*Postotak procjene ispitanika o učinkovitosti načina koji pomažu u borbi protiv obiteljskog nasilja prema ženama*

| <b>Procijenite u kojoj su mjeri učinkoviti načini koji mogu pomoći u borbi protiv obiteljskog nasilja prema ženama.</b> | Uopće nije učinkovito (%) | Nije baš učinkovito (%) | Prilično učinkovito (%) | Izrazito učinkovito (%) |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|-------------------------|-------------------------|-------------------------|
| Osigurati besplatnu telefonsku liniju za žene koje traže pomoć/savjet                                                   | 1,9%                      | 45,6%                   | 45,6%                   | 6,8%                    |
| Objaviti informacije na internetu za žene koje traže pomoć/savjet                                                       | 1,9%                      | 29,1%                   | 59,2%                   | 9,7%                    |
| Podijeliti informativne letke za žene koje traže pomoć/savjet                                                           | 7,8%                      | 43,7%                   | 43,7%                   | 4,9%                    |
| Stroži zakoni                                                                                                           | /                         | 5,8%                    | 37,9%                   | 56,3%                   |
| Aдекватna primjena postojećih zakona                                                                                    | /                         | 8,7%                    | 41,7%                   | 49,5%                   |
| Zakoni koji će spriječiti spolnu diskriminaciju                                                                         | 3,9%                      | 11,7%                   | 38,8%                   | 45,6%                   |
| Educiranje policijskih službenika o pravima žena                                                                        | 2,9%                      | 29,1%                   | 45,6%                   | 22,3%                   |
| Kampanje za podizanje javne svijesti                                                                                    | 1,9%                      | 24,3%                   | 49,5%                   | 24,3%                   |
| Kažnjavanje počinitelja                                                                                                 | 1%                        | 8,7%                    | 29,1%                   | 61,2%                   |

|                                           |      |       |       |       |
|-------------------------------------------|------|-------|-------|-------|
| Rehabilitacija počinitelja                | 3,9% | 24,3% | 45,6% | 26,2% |
| Podučavanje mladih o uzajamnom poštovanju | 1%   | 12,6% | 35,9% | 50,5% |

Rezultati (postoci) koji se ističu unutar ove tablice te ih valja izdvojiti su sljedeći. Osiguravanje besplatne telefonske linije za žene kao način borbe protiv nasilja nad ženama najviše je ispitanika procijenilo ne baš učinkovitim – njih 45,6%. Isto tako, kao neučinkoviti način ističe se podjela info letaka za žene koju je takvim procijenilo 43,7% ispitanika. Za načine objava informacija na internetu za žene i edukacija policijskih službenika o pravima žena- 29,1% ispitanik ih je procijenio kao ne baš učinkovitim. Što se tiče načina za borbu protiv obiteljskog nasilja prema ženama koje su ispitanici percipirali učinkovitim - ističu se: kažnjavanje počinitelja, koje je najviše procijenjeno kao učinkovito i to od 61,2% ispitanika. Osim kažnjavanja, veliki postotak ispitanika procijenio je da su stroži zakoni prilično učinkoviti način za borbu protiv ovog tipa nasilja – njih 56,3%.

*4.2. Ukupni rezultati iz Skale stavova prema uzroku partnerskog nasilja (Ajduković, D., Ajduković, M. i Jelić, M., 2005.)*

Slijedi prikaz rezultata koje čine odgovori ispitanika (stupnjevi slaganja) na tvrdnje iz Skale stavova prema uzroku partnerskog nasilja (Ajduković, D., Ajduković, M. i Jelić, M., 2005.). Kao što je i prethodno detaljnije opisano u odlomku koji se odnosi na mjerne instrumente, skala se sastoji od 5 subskala pa će i rezultati biti prikazani zasebno, u odvojenim tablicama. Dakle, odgovori ispitanika (stupanj slaganja s tvrdnjama koje čine subskalu) prikazani su u 5 tablica, a svaka tablica se odnosi na pojedinu subskalu.

Tablica 4.6.

*Postoci slaganja ispitanika s tvrdnjama iz Subskale 1.: "Društvo (odgoj, kultura) kao uzrok patnerskog nasilja"*

\*(Značenje brojeva: 1- Uopće se ne slažem, 2- Ne slažem se, 3- Niti se slažem, niti se ne slažem, 4- Slažem se, 5- U potpunosti se slažem)



| <b>Tvrđnja</b>                                                                                       | <b>1 (%)</b> | <b>2 (%)</b> | <b>3 (%)</b> | <b>4 (%)</b> | <b>5 (%)</b> | <b>M</b> | <b>SD</b> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|----------|-----------|
| Ono što je dozvoljeno muškarcu, nije dozvoljeno ženi.                                                | 37,9         | 11,7         | 22,3         | 14,6         | 13,6         | 2,54     | 1,460     |
| Cijelo društvo je formirano prema slici muškaraca i njihovih potreba.                                | 11,7         | 24,3         | 37,9         | 17,5         | 8,7          | 2,87     | 1,109     |
| Siromaštvo uzrokuje nasilje.                                                                         | 16,5         | 20,4         | 39,8         | 19,4         | 3,9          | 2,74     | 1,075     |
| Nezaposlenost utječe na povećanje nasilja.                                                           | 2,9          | 6,8          | 26,2         | 57,3         | 6,8          | 3,58     | 0,835     |
| U našem društvu se ne govori dovoljno o nasilju u obitelji pa muškarci ne znaju drugačije postupiti. | 16,5         | 13,6         | 36,9         | 23,3         | 9,7          | 2,96     | 1,196     |
| Za sve je kriv rat, koji je doveo do porasta nasilja u obitelji.                                     | 44,7         | 31,1         | 18,4         | 3,9          | 1,9          | 1,88     | 0,977     |
| Muškarac je glava obitelji i treba ga se slušati.                                                    | 62,1         | 21,4         | 11,7         | 4,9          | 0            | 1,59     | 0,879     |
| Kada bi situacija u državi bila bolja (posao), bilo bi i manje nasilja.                              | 12,6         | 18,4         | 36,9         | 26,2         | 5,8          | 2,94     | 1,092     |

U prikazanoj tablici ističu se sljedeći rezultati: 37,9 % ispitanika uopće se ne slaže s tvrdnjom *“Ono što je dozvoljeno muškarcu, nije dozvoljeno ženi.”*. Ipak, 28,2% ispitanika slaže s navedenim. Najveći broj ispitanika, čak njih 62,1 %, također se ne slaže s tvrdnjom iz tablice: *“Muškarac je glava obitelji i treba ga se slušati.”*. Tvrdnja s kojom se veliki broj ispitanika ipak složio je ona: *“Nezaposlenost utječe na povećanje nasilja.”* - 57,3 % ispitanika je odabralo da se slažu s navedenim. Sukladno ovome rezultatu, samo 2,9% ispitanika uopće se ne slaže s ovom izjavom. Isto tako, postoje i rezultati u tablici koji se ističu po tome što je mali broj ispitanika na njih potvrdno odgovorio ili odabrao da se ne slaže s ponuđenim. Prema tome, samo 1,9% ispitanika u potpunosti se slaže s izjavom: *“Za sve je kriv rat, koji je doveo do porasta nasilja u obitelji”*. Još jedan postotak ističe se unutar tablice, i to onaj da 3,9% ispitanika se u potpunosti složio s ponuđenim da *“Siromaštvo uzrokuje nasilje”*.

Tablica 4.7.

*Postoci slaganja ispitanika s tvrdnjama iz Subskale 2.: “Žena kao uzrok partnerskog nasilja”*

\*(Značenje brojeva: 1- Uopće se ne slažem, 2- Ne slažem se, 3- Niti se slažem, niti se ne slažem, 4- Slažem se, 5- U potpunosti se slažem)

| <b>Tvrđnja</b>                                                                             | <b>1 (%)</b> | <b>2 (%)</b> | <b>3 (%)</b> | <b>4 (%)</b> | <b>5 (%)</b> | <b>M</b> | <b>SD</b> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|----------|-----------|
| Žene svojim ponašanjem nekad zaslužuju da ih muškarac ispravi, pa i nasilno.               | 68,9         | 21,4         | 6,8          | 1,9          | 1            | 1,45     | 0,789     |
| Žene često previše prigovaraju i zanovijetaju, a to muškarce dovodi do nasilnog ponašanja. | 55,3         | 17,5         | 18,4         | 7,8          | 1            | 1,82     | 1,055     |
| Žene su same odgovorne za nasilničko ponašanje muškarca.                                   | 68           | 15,5         | 15,5         | 1            | 0            | 1,50     | 0,791     |
| Žene bi neke stvari trebale prešutjeti radi mira u kući.                                   | 56,3         | 24,3         | 12,6         | 5,8          | 1            | 1,71     | 0,966     |
| Nasilje je jedini način da se zaustavi žena koja te izluđuje.                              | 80,6         | 11,7         | 5,8          | 1,9          | 0            | 1,29     | 0,666     |
| Žena se treba posvetiti suprugu i obitelji, a ne karijeri, pa će biti manje nasilja.       | 74,8         | 12,6         | 10,7         | 1,9          | 0            | 1,40     | 0,758     |
| Muškarci budu izazivani jer se ne mogu nadmetati sa ženom u pričanju.                      | 55,3         | 17,5         | 20,4         | 4,9          | 1,9          | 1,81     | 1,048     |
| Žene si dopuštaju da više ne slušaju muževe i tako izazivaju nasilje.                      | 56,3         | 26,2         | 10,7         | 5,8          | 1            | 1,69     | 0,950     |

Iz ove tablice zanimljivo je istaknuti sljedeće rezultate: Čak 80,6 % ispitanika uopće se ne slaže s tvrdnjom: *“Nasilje je jedini način da se zaustavi žena koja te izluđuje.”*. Visoki postotak ispitanika iskazao je neslaganje i za izjavu: *“Žena se treba posvetiti suprugu i obitelji, a ne karijeri, pa će biti manje nasilja.”*. Čak 74,8 % ispitanika odabralo je odgovor *“uopće se ne slažem”* za istaknutu tvrdnju. Što se tiče stupnja slaganja za tvrdnje kojeg je odabrao mali broj ispitanika, ističu se rezultati za česticu: *“Žene su same odgovorne za nasilničko ponašanje muškaraca”*. Za ovu je tvrdnju samo 1% ispitanika odgovorio da se slažu.

Tablica 4.8.

*Postoci slaganja ispitanika s tvrdnjama iz Subskale 3.: Osobni stav prema partnerskom nasilju*

\*(Značenje brojeva: 1- Uopće se ne slažem, 2- Ne slažem se, 3- Niti se slažem, niti se ne slažem, 4- Slažem se, 5- U potpunosti se slažem)

| Tvrdnja                                                                            | 1 (%) | 2 (%) | 3 (%) | 4 (%) | 5 (%) | M    | SD    |
|------------------------------------------------------------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|------|-------|
| Ženama treba čvrsta ruka.                                                          | 43,7  | 14,6  | 15,5  | 15,5  | 10,7  | 2,35 | 1,440 |
| Muškarac privređuje i on je zakon.                                                 | 66    | 22,3  | 9,7   | 1,9   | 0     | 1,48 | 0,752 |
| Muškarac koji samo prijeti tjelesnim nasiljem svojoj partnerici nije zlostavljač.  | 63,1  | 27,2  | 9,7   | 0     | 0     | 1,47 | 0,669 |
| Nasilje je nužno prema emancipiranim ženama.                                       | 75,7  | 13,6  | 6,8   | 2,9   | 1     | 1,40 | 0,821 |
| Ne treba praviti toliko buke oko nasilja u obitelji.                               | 78,6  | 13,6  | 4,9   | 1,9   | 1     | 1,33 | 0,746 |
| Dobro narod kaže: „Tko se tuče, taj se voli.“                                      | 72,8  | 15,5  | 10,7  | 1     | 0     | 1,40 | 0,719 |
| Ne treba se miješati u bračne odnose, neka muž i žena sami riješe svoje probleme.  | 29,1  | 23,3  | 35    | 6,8   | 5,8   | 2,37 | 1,146 |
| Čestina nasilja u obitelji je pretjerano naglašena, to i nije tako veliki problem. | 64,1  | 24,3  | 10,7  | 1     | 0     | 1,49 | 0,726 |

U tablici se ističu sljedeći odgovori ispitanika: Čak 78,6% ispitanika uopće se ne slaže s tvrdnjom “Ne treba toliko buke praviti oko nasilja u obitelji”. No, interesantan je

podatak koji se može iščitati iz tablice, a to je da čak 35% ispitanika se niti slaže, a niti se ne slaže s izjavom: *“Ne treba se miješati u bračne odnose, neka muž i žena riješe sami svoje probleme.”*

Tablica 4.9.

*Postoci slaganja ispitanika s tvrdnjama iz Subskale 4.: “Muškarac kao uzrok partnerskog nasilja”*

\*(Značenje brojeva: 1- Uopće se ne slažem, 2- Ne slažem se, 3- Niti se slažem, niti se ne slažem, 4- Slažem se, 5- U potpunosti se slažem)

| <b>Tvrđnja</b>                                                                             | <b>1 (%)</b> | <b>2 (%)</b> | <b>3 (%)</b> | <b>4 (%)</b> | <b>5 (%)</b> | <b>M</b> | <b>SD</b> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|----------|-----------|
| Nasilje muškarca nad ženom je izivljavanje nad slabijim od sebe.                           | 1,9          | 4,9          | 15,5         | 40,8         | 36,9         | 4,06     | 0,948     |
| Nasilni muškarac smatra da je „Bogom dan“ .                                                | 9,7          | 3,9          | 23,3         | 38,8         | 24,3         | 3,64     | 1,179     |
| Muškarac bi svoje frustracije trebao rješavati na primjeren način.                         | 2,9          | 1,9          | 8,7          | 25,2         | 61,2         | 4,40     | 0,943     |
| Muškarac je jedini krivac za nasilje nad ženom.                                            | 6,8          | 29,1         | 31,1         | 18,4         | 14,6         | 3,049    | 1,158     |
| Muškarci se hvale svojim nasilnim ponašanjem jer smatraju da su „pravi muškarci nasilni“ . | 19,4         | 19,4         | 38,8         | 15,5         | 6,8          | 2,71     | 1,152     |
| Jedino je nasilnik odgovoran za svoje nasilno ponašanje.                                   | 3,9          | 12,6         | 27,2         | 31,1         | 25,2         | 3,61     | 1,113     |
| Nasilni muškarci koriste moć koja im ne pripada.                                           | 8,7          | 8,7          | 32           | 25,2         | 25,2         | 3,50     | 1,212     |
| Muškarac štiti svoje dostojanstvo, ako treba i nasiljem.                                   | 50,5         | 22,3         | 21,4         | 5,8          | 0            | 1,83     | 0,964     |

Od podataka u prethodnoj tablici valja izdvojiti sljedeće odgovore ispitanika: mali broj njih je na tvrdnju “*Nasilje muškarca nad ženom je izivljavanje nad slabijim od sebe*” odabrao odgovor da se uopće ne slažu i to 1,9% ispitanika. Ispitanici su se u najvećem broju u potpunosti složili s izjavom: “*Muškarac bi svoje frustracije trebao rješavati na primjeren način.*”- njih 61,2% složilo se potpuno s ovime.

Tablica 4.10.

*Postoci slaganja ispitanika s tvrdnjama iz Subskale 5.: “Loša osobna iskustva u životu muškarca kao uzrok partnerskog nasilja”*

\*(Značenje brojeva: 1- Uopće se ne slažem, 2- Ne slažem se, 3- Niti se slažem, niti se ne slažem, 4- Slažem se, 5- U potpunosti se slažem)



| <b>Tvrđnja</b>                                                                                | <b>1 (%)</b> | <b>2 (%)</b> | <b>3 (%)</b> | <b>4 (%)</b> | <b>5 (%)</b> | <b>M</b> | <b>SD</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|----------|-----------|
| Muškarci se ponašaju nasilno zbog frustracije izazvane gubitkom uloge „hranitelja obitelji“ . | 6,8          | 22,3         | 36,9         | 25,2         | 8,7          | 3,07     | 1,050     |
| Muškarac je kao glava obitelji pod većim stresom.                                             | 48,5         | 20,4         | 21,4         | 6,8          | 2,9          | 1,95     | 1,115     |
| Muškarce nitko ne razumije i nitko im ne pomaže, a od njih se sve očekuje.                    | 47,6         | 24,3         | 20,4         | 4,9          | 2,9          | 1,91     | 1,067     |
| Muškarac nasilnik je alkoholičar.                                                             | 12,6         | 28,2         | 41,7         | 16,5         | 1            | 2,65     | 0,936     |
| Muškarci tuku žene zato što ne znaju razgovarati.                                             | 18,4         | 23,3         | 35,9         | 18,4         | 3,9          | 2,66     | 1,099     |
| Nasilje muškarca nad ženom je odraz njegove nemoći.                                           | 3,9          | 13,6         | 25,2         | 33           | 24,3         | 3,60     | 1,114     |
| Ako muškarac tuče ženu, mora da je mentalno bolestan.                                         | 17,5         | 26,2         | 29,1         | 17,5         | 9,7          | 2,76     | 1,216     |
| Na muškarcu je prevelika odgovornost za obitelj, pa mu ponekad popusti kontrola.              | 57,3         | 25,2         | 13,6         | 3,9          | 0            | 1,64     | 0,862     |

Za tvrdnju “Na muškarcu je prevelika odgovornost za obitelj, pa mu ponekad popusti kontrola”, niti jedan ispitanik nije odabrao da se u potpunosti slaže, a samo 3,9% ispitanih je odabralo da se slaže s navedenim. Najveći broj ispitanika odabrao je stupanj slaganja “Uopće se ne slažem” upravo za spomenutu tvrdnju, njih 57,3%.

#### 4.3. Prikaz glavnih rezultata istraživanja

Tablica 4.11.

Razlike u stavu “Žena kao uzrok partnerskog nasilja” po spolu

|                                           | ŽENSKI<br>(N=66) |      | MUŠKI<br>(N=37) |      | t      | p    |
|-------------------------------------------|------------------|------|-----------------|------|--------|------|
|                                           | M                | SD   | M               | SD   |        |      |
| Stav “Žena kao uzrok partnerskog nasilja” | 1,35             | ,415 | 2,00            | ,743 | -5,682 | ,000 |

\*p<0,05

Prvim istraživačkim problemom htjela se ispitati razlika u stavu o uzroku partnerskog nasilja nad ženama i to između žena i muškaraca. Hipotezom se pretpostavljalo da će razlike u stavovima biti, tako što će se muškarci u ukupnom rezultatu, više slagati s tvrdnjom “Žena kao uzrok partnerskog nasilja” od ispitanih žena. Rezultati pokazuju da postoji statistički značajna razlika u stavu prema uzroku partnerskog nasilja između žena i muškaraca ( $t=-5,682$ ,  $p<0,05$ ), pri čemu muškarci imaju značajno viši rezultat,

odnosno višu razinu pripisivanja odgovornosti za nasilje na faktoru “Žena kao uzrok partnerskog nasilja” (M=2,00, sd=0,743) od žena (M=1,35, sd=0,415).

Tablica 4.12.

*Razlike u stavu “Loša osobna iskustva u životu muškarca kao uzrok partnerskog nasilja” prema kriteriju veličine mjesta stanovanja*

|                                                                             | SELO/ MALO<br>MJESTO<br>(N=47) |      | GRAD<br>(N=56) |      | t     | p    |
|-----------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|------|----------------|------|-------|------|
|                                                                             | M                              | SD   | M              | SD   |       |      |
| Stav “Loša osobna iskustva u životu muškarca kao uzrok partnerskog nasilja” | 2,42                           | ,459 | 2,35           | ,490 | 0,788 | ,432 |

\*p<0,05

U drugom istraživačkom problemu ispitivale su se razlike u stavu “Loša osobna iskustva u životu muškaraca kao uzrok partnerskog nasilja” kod ispitanika koji žive u manjem mjestu / selu i kod onih koji žive u gradskom području. U hipotezi stoji pretpostavka da će sudionici koji žive u ruralnom području više se slagati s tvrdnjom “Loša osobna iskustva muškaraca kao uzrok partnerskog nasilja” od sudionika koji žive u gradskom području. Ne postoji statistički značajna razlika u stavu o ovom

uzroku partnerskog nasilja ( $t= 0,788, p>0,05$ ) između ispitanika iz manjeg mjesta / sela i onih iz gradskih područja.

Tablica 4.13.

*Razlike u stavu “Društvo (odgoj, kultura) kao uzrok partnerskog nasilja” po kriteriju financijske teškoće*

|                                                                        | POSTOJANJE FINACIJSKIH TEŠKOĆA KOD ISPITANIKA                                |      |                                                                                             |      |        |      |
|------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------|------|---------------------------------------------------------------------------------------------|------|--------|------|
|                                                                        | Skoro nikad/<br>nikad nisam<br>imao teškoće pri<br>plaćanju računa<br>(N=60) |      | Većinu vremena/<br>s vremena na<br>vrijeme imam<br>teškoće pri<br>plaćanju računa<br>(N=43) |      | t      | p    |
|                                                                        | M                                                                            | SD   | M                                                                                           | SD   |        |      |
| Stav “ <i>Društvo (odgoj, kultura) kao uzrok partnerskog nasilja</i> ” | 2,51                                                                         | ,463 | 2,82                                                                                        | ,579 | -3,076 | ,003 |

\* $p<0,05$

Trećim istraživačkim problemom ispitati razlike u stavu “*Društvo (odgoj, kultura) kao uzrok partnerskog nasilja*”, a prema kriteriju o postojanju poteškoća pri plaćanju računa na kraju mjeseca kod ispitanika. Pretpostavilo se da će ispitanici koji su imali više teškoća pri plaćanju računa više prihvaćati tvrdnju “*Društvo kao uzrok partnerskog nasilja*” za razliku od onih koji nisu imali takvih teškoća. Utvrđeno je da postoji statistički značajna razlika u stavu “*Društvo kao uzrok partnerskog nasilja*” među ispitanicima sa i bez teškoća pri plaćanju računa ( $t=-3,076, p<0,003$ ), prema čemu ispitanici koji češće imaju poteškoće pri plaćanju računa iskazuju značajno viši rezultat, tj. prihvaćaju stav “*Društvo kao uzrok partnerskog nasilja*” ( $M=2,82, sd=$

0,579) od onih ispitanika koji skoro nikad ili nikad nisu imali takvih poteškoća (M=2,51, sd=0,463).

## 5. RASPRAVA

Provedeno istraživanje za cilj je imalo ispitati razlike u stavovima o uzroku partnerskog nasilja kod odraslih stanovnika zadarske županije. U istraživanju su sudjelovala 103 ispitanika, od kojih 66 žena i 37 muškaraca. Podaci ispitanika prikupljali su se sveukupno 10 dana, u lipnju i srpnju 2022. godine i to online putem (web anketa).

Utvrđene su razlike u stavovima o uzroku partnerskog nasilja i to u dva istraživačka problema koja su ispitivala: 1. problem je ispitivao razlike u stavu po spolu, a 3. problem razlike u stavu prema postojanju financijskih teškoća kod ispitanika. U ova dva istraživačka problema su utvrđene statistički značajne razlike. Ipak, u drugom po redu navedenom istraživačkom problemu kojem se ispitivala razlika u stavu ispitanika prema kriteriju veličine mjesta u kojem žive, nije utvrđena statistički značajna razlika u stavovima ispitanika.

### *5.1. Rodne razlike u stavu "Žena kao uzrok partnerskog nasilja"*

Rezultati ovoga istraživanja nisu u suglasnosti sa zaključcima jednog od spomenutih radova (Koenig i sur., 2003; Speizer, 2010; Uthman i sur., 2009; Uthman i sur., 2010., prema Wang, 2016.). Naime, u svom radu autori su zaključili kako su žene općenito sklonije opravdavati nasilje u vezama više od muškaraca, dok se u istraživanju koje je ovdje opisano došlo do zaključka kako su muški ispitanici više podržali stav "*Žena kao uzrok partnerskog nasilja*" od žena, što bi značilo da su muškarci opravdavali nasilje ženinim ponašanjem, u ovom slučaju. Jedno istraživanje, ipak, potvrđuje nalaze ovoga istraživanja o stavovima, a to je istraživanje provedeno u susjednoj Bosni i Hercegovini od strane Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OESS) 2018. godine. Ispitanice su bile samo odrasle žene (između 18 i 74 godine), ali nalazi rada

svakako se mogu usporediti s rezultatima dobivenima u ovome istraživanju. U izvješću se navodi: *“Patrijarhalne norme su i dalje prisutne, gdje većina žena (59%) vjeruje da bi se najveći broj njihovih prijateljica složio da ‘dobra supruga treba slušati muža, čak i ako se ne slaže s njim’.”* (Organizacija za europsku sigurnost i suradnju, 2019.:4). Sličan sadržaj kao i u ovoj tvrdnji, nalazi se u jednoj od tvrdnji upitnika korištenog u ovom istraživanju i to u subskali *“Žena kao uzrok partnerskog nasilja”*. Ta tvrdnja glasi: *“Žene si dopuštaju da više ne slušaju muževe i tako izazivaju nasilje”*. Iako je sama tvrdnja suprotna prvoj tvrdnji, mogu se usporediti odgovori ispitanika na njih. Rezultati istraživanja za ovu subskalu kažu da su muškarci na ovoj subskali iskazali veće opravdanje nasilnog ponašanja u partnerskom odnosu, tj. umanjivanje odgovornosti za počinitelja nasilja. Iako ne možemo usporediti rodne razlike za ova dva istraživanja jer je bosansko ispitalo samo mišljenje žena, te je izostalo mišljenje muškaraca, može se zaključiti kako i žene i muškarci na području naše regije jesu skloni opravdavati nasilno ponašanje među partnerima. Hipoteza u kojoj se pretpostavilo da će postojati razlika u stavu *“Žena kao uzrok partnerskog nasilja”* na način da će se muškarci više složiti s navedenim stavom od žena, na kraju je i potvrđena. Rezultatima se dokazalo kako su muškarci ( $M=1,9966$ ,  $sd=0,74389$ ) statistički značajno više prihvatili stav *“Žene kao uzrok partnerskog nasilja”* od žena ( $M=1,3486$ ,  $sd= 0,41574$ ).

#### 5.2. Razlike u stavu *“Loša osobna iskustva u životu muškarca kao uzrok partnerskog nasilja”* po kriteriju veličina mjesta stanovanja

Unaprijed definiranom drugom po redu hipotezom iz ovog istraživanja pretpostavilo se da će ljudi iz manjih mjesta i/ili sela više prihvaćati stav *“Loša osobna iskustva u životu muškarca kao uzrok partnerskog nasilja”* od ljudi koji žive u gradu, no ona nije potvrđena. Iako je utvrđena razlika u stavovima između ove dvije skupine ispitanika, ona ipak nije dovoljno statistički značajna da bi mogla sa sigurnošću potvrditi hipotezu. No, razlika koja jest utvrđena (iako statistički neznčajna) kaže da sudionici istraživanja koji dolaze sa sela/ manjeg mjesta ( $M=2,4202$ ,  $sd= 0,45922$ ) se više slažu

da loša osobna iskustva u muškarčevu životu mogu biti uzrok partnerskog nasilja od onih sudionika koji dolaze iz gradskih područja ( $M=2,3460$ ,  $sd= 0,48966$ ).

Kad usporedimo rezultate ovoga istraživanja i onog ranije spomenutog u ovome radu (Dalal i sur., 2012; Hindin, 2003; Uthman i sur., 2009; Waltermaurer i sur., 2013., prema Wang, 2016.), a tiču se razlika u stavu ispitanika koji žive ili u ruralnom području ili gradu, rezultati oba istraživanja govore da su ispitanici seoskih područja više skloni opravdavati nasilje prema ženama / partnersko nasilje za razliku od ispitanika koji žive u gradu. U još jednom stranom istraživanju, provedenom u više država sub- Saharske Afrike, autori su došli do zaključka kako življenje u seoskim područjima povećava izgleda za opravdavanje intimnog partnerskog nasilja prema ženama u većini država u kojima se istraživanje provodilo (Uthman, Lawoko, Moradi, 2009.). Iako za ove rezultate istraživanja provedenog u Africi treba uzeti u obzir specifičnosti kulture življenja i još uvijek dosta prisutan i jako izražen patrijarhat, vrijedi navesti spomenute rezultate. Možemo zaključiti da su rezultati ovoga istraživanja i istraživanja drugih autora s kojima smo uspoređivali naše rezultate u suglasnosti. Naravno, valja istaknuti ponovno da za “domaće” istraživanje razlika nije statistički značajna.

Važnost koliko na mišljenje i stavove utječe okolina iz koje dolazimo i u kojoj živimo je nemjerljiva. Pa tako i o temi partnerskog nasilja većina ljudi ima barem nekakav stav. Autori Flood i Pease (2009.) u svom radu govore da postoji dokaz da ljudi koji se presele iz okoline u kojoj se podržava nasilje u okolinu koja manje podržava nasilje počnu osjećati nižu toleranciju na nasilje. Slijedom toga, može se zaključiti da društvo i kultura oko nas jesu jedan od čimbenika koji tvore naše stav o nasilju i toga treba biti svjestan. No, ne treba umanjiti i važnost vlastitog mišljenja i propitkivanja tuđih stavova koji nam se nerijetko nameću (kako u bližoj okolini, tako i u javnosti, medijima). Važno je shvatiti da nasilje u obitelji i partnersko nasilje oko nas postoji te ga uvijek treba osuditi.

*5.3. Razlike u stavu “Društvo (odgoj, kultura) kao uzrok partnerskog nasilja” po kriteriju financijske teškoće*

Treća postavljena hipoteza u ovom istraživanju pretpostavila je da će se ispitanici koji imaju s vremena na vrijeme/ većinu vremena teškoće pri plaćanju računa više slagati s tvrdnjom *“Društvo (odgoj, kultura) kao uzrok partnerskog nasilja”* od onih ispitanika koji skoro nikad ili nikad nisu imali tih teškoća. Proučavajući rezultate istraživanja, došlo se do zaključka da ova posljednja hipoteza jest potvrđena. Odnosno, utvrđena je statistički značajna razlika u slaganju s navedenom tvrdnjom među ispitanicima s problemima u plaćanju računa i onih bez tih problema.

Ovi rezultati nisu potpuno u suglasnosti s istraživanjima opisanima u uvodu rada zbog toga što konstrukti koji su se ispitivali u istraživanjima koja se uspoređuju nisu identični, ali se rezultati mogu dovesti u vezu. Prvi rad s kojim će se usporediti ovdje dobiveni rezultati jest onaj autorice Wang (2016.) iz uvoda, koja je usporedila rezultate više istraživanja o utjecaju ekonomskog statusa na stavove o intimnom partnerskom nasilju. Tamo stoji da su ispitanici onih zanimanja nižeg statusa (Antai i Antai, 2009., prema Wang, 2016.) i ispitanici koji su sami procjenjivali svoj stupanj ekonomskog statusa kao niski (Dalal i sur., 2012., prema Wang, 2016.) bili u većem riziku da opravdavaju i skloniji opravdavanju intimnog partnerskog nasilja. Dakle, naši rezultati istraživanja iz kojih je zaključeno da sudionici istraživanja s financijskim teškoćama više opravdavaju partnersko nasilje i to tezom *“Društvo kao uzrok partnerskog nasilja”* od onih sudionika koji nisu imali tih teškoća su u suglasnosti sa zaključcima autorice Wang (2016.). Isto tako, rezultati se podudaraju i s onima autorica Hayes i Boyd (2017.). koje su sakupile mišljenja žena u više od 40 država o intimnom partnerskog nasilju. One su ustanovile da imućnije žene nisu bile sklone opravdavanju intimnog partnerskog nasilja, neovisno o kakvom je opravdanju riječ (Hayes i Boyd, 2017.). *“Razna sociološka istraživanja pokazuju na postojanje velikog složenog skupa faktora koji u različitoj mjeri utječu na partnerskog nasilje, kao što su nezaposlenost, visina prihoda, stupanj obrazovanja oba partnera, financijski problemi, itd.”* navodi u svom radu autorica Mahić (2021.:37). Ona se bavila povezanošću socio-ekonomskih i drugih faktora s činjenjem partnerskog nasilja te je ustanovila da muškarci nižeg socio- ekonomskog statusa i oni nezaposleni su u većem riziku da budu počinitelji partnerskog i obiteljskog nasilja. Nadalje, autorica zaključuje da su ti muškarci skloniji počinuti nasilje težeg oblika u usporedbi s muškarcima višeg socio - ekonomskog statusa (Mahić, 2021.).



#### 5.4. *Praktične implikacije istraživanja i značaj rezultata za praksu socijalnog rada*

Rezultati ovoga istraživanja svakako otvaraju neka nova pitanja o stavovima o partnerskom i obiteljskom nasilju nad ženama koja bi u budućnosti valjalo ispitati. Valjalo bi ispitati razloge zašto muškarci više krive žene za partnersko nasilje, od samih žena i zašto ljudi sa sela pronalaze više opravdanja za partnersko nasilje za razliku od ljudi koji odrastaju u gradovima. Također, trebalo bi uzeti u obzir i još neke varijable koje bi se mogle dovesti u vezu s razlikama u mišljenju javnosti, na primjer razlika između žena i muškaraca. To može biti proživljeno partnersko nasilje u prošlosti ili svjedočenje obiteljskom nasilju u djetinjstvu, itd. Treba napomenuti i da je u ovom istraživanju sakupljeno samo 103 odgovora ispitanika i to samo stanovnika zadarske županije, što nije niti približno dovoljno da bi zaključili kako se radi o reprezentativnom uzorku koji se može promatrati kao prikaz općeg mišljenja cijele populacije o ovoj temi u Hrvatskoj. Svakako bi bilo dobro istraživanje provesti na većem uzorku kako bi se dobio pravi pregled stavova javnosti.

Mišljenje javnosti je važno za osvještavanje ozbiljnosti problema nasilja prema ženama jer u Hrvatskoj i dalje veliki broj ljudi smatra da je taj problem odgovornost samo te obitelji i *“ne želi se miješati u tuđe obiteljske stvari”*. Kako bi znali koje intervencije je potrebno provesti, kakve strategije i aktivnosti valja organizirati kako bi se senzibilizirala javnost za ovaj problem, potrebno je informirati se kakav je stav javnosti. O važnosti osvještavanja javnosti o štetnosti obiteljskog nasilja govori i pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u zaključku svog rada <sup>3</sup>: *“bez obzira na to što je obiteljsko nasilje u svojim najtežim oblicima već odavno javna stvar koja podliježe intervenciji državnih tijela, dobar dio građana/ki još uvijek smatra da se radi o privatnoj stvari u koju se ne treba miješati. Zbog toga se otkrivanju i kažnjavanju obiteljskih nasilnika ne smije prići rutinski, nego treba imati u vidu i isticati da je*

---

<sup>3</sup> Ovlasti hrvatske Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova u slučajevima obiteljskog nasilja-slučajevi i praksa (2015.:16). Posjećeno 23.8.2023. na mrežnoj stranici CJP- Fondacija Centar za javno pravo.: <http://www.fcjp.ba/index.php/15-news/243-ovlasti-hrvatske-pravobraniteljice-za-ravnopravnost-spolova-u-slucajevima-obiteljskog-nasilja-slucajevi-i-praksa>

*nasilje u obitelji – štetna pojava koja psihički i fizički uništava žrtve te ostavlja dugotrajne posljedice na cijelo društvo.”.*

Značaj rezultata ovog istraživanja može biti od velike koristi socijalnim radnicima u njihovom poslu, na primjer u savjetodavnom radu ili obiteljskoj medijaciji. Ti stručnjaci nerijetko rade kako s počiniteljima, tako i sa žrtvama obiteljskog i/ili partnerskog nasilja, a upravo način razmišljanja korisnika, kao i način na koji korisnici donose odluke, vrijedni su alati koji se mogu dobro iskoristiti u neposrednom radu s korisnicima. To se najviše odnosi na izravan kontakt (licem u lice) s korisnikom. U toj situaciji socijalnim radnicima koji shvate koje stavove dijele njihovi korisnici (*“pročitaju korisnike”*) i kako ti stavovi utječu na ponašanje, je lako doprijeti do korisnika i pružiti mu potrebnu pomoć. Razumijevanje stavova korisnika je važno i u radu s nedobrovoljnim korisnicima, onima koji nemaju povjerenja u sustav socijalne skrbi, kao ni u stručnjake koji u njemu rade. U tom slučaju teško se može pomoći korisniku, ukoliko ne postoji povjerenje među njima.

*“Razumijevanje nasilja u obitelji žrtava partnerskog nasilja konstruira se kroz oblike doživljenog nasilja, uzroke nasilnog ponašanja i sagledavanje nasilnikove i vlastite odgovornosti za nasilje”* smatra Simić (2014.:6). Iako se osobna odgovornost u ovoj rečenici odnosi na odgovornost same žrtve, možemo reći da smo svi mi odgovorni za obiteljsko nasilje, kako u profesionalnom smislu (u ovom slučaju kao socijalni radnici koji su u svakodnevnom doticaju sa žrtvama i počiniteljima), tako i osobno- kao građani koji trebaju poštivati zakone države, ali i kao prijatelji i rodbina žrtava nasilja.

## 6. ZAKLJUČAK

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati odnos nekih sociodemografskih obilježja i stavova o partnerskom nasilju nad ženama kod stanovnika zadarske županije. Zapravo ovim radom u kojem su prikazani rezultati istraživanja htjela se prikazati nekakva opća slika stavova o partnerskom nasilju stanovnika zadarske županije, naravno uzimajući u obzir ograničenja istraživanja (prigodni uzorak, relativno niski broj ispitanika, neravnomjerni postotak odgovora prema spolu ispitanika, itd.). Rezultati istraživanja odgovorili su na tri istraživačka problema i to na način da su u dvije hipoteze potvrđene

i za njih je utvrđena statistički značajna razlika u stavovima. Prva potvrđena hipoteza glasi: Pretpostavlja se da će se muškarci iz zadarske županije više slagati s tvrdnjom *“Žena kao uzrok partnerskog nasilja”* od žena iz iste županije. Posljednja zadana hipoteza iz nacrtu istraživanja isto je potvrđena rezultatima istraživanja. U njoj stoji da će ispitanici iz zadarske županije koji imaju više teškoća pri plaćanju računa ostvariti viši rezultat na subskali *“Društvo kao uzrok partnerskog nasilja”* od onih koji skoro nikad/ nikad nisu imali takvih teškoća. Ovo znači da su ispitanici s više financijskih teškoća više opravdavali nasilje opravdanjem da su društvo i društveni faktori krivi za nasilje, a ne počinitelj.

Jedna hipoteza nije potvrđena, a to je da će se sudionici istraživanja koji žive u ruralnom području zadarske županije više slagati s tvrdnjom *“Loša osobna iskustva u životu muškarca kao uzrok partnerskog nasilja”* od onih sudionika koji žive u gradu. Odnosno, u rezultatima je pronađena razlika u stavu, ali ona nije statistički značajna.

## POPIS TABLICA

|                                                                                                                                                                   |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. Tablica 3.1.1.: <i>Prikaz partnerskog statusa ispitanika</i> .....                                                                                             | 8  |
| 2. Tablica 4.1.: <i>Postotak poznavanja žene žrtve nasilja u obitelji od strane ispitanika</i> .....                                                              | 15 |
| 3. Tablica 4.2.: <i>Postotak ispitanika koji poznaju nekoga tko je počinio obiteljsko nasilje prema ženi</i> .....                                                | 15 |
| 4. Tablica 4.4.: <i>Postotak procjene ispitanika o mogućim uzrocima obiteljskog nasilja prema ženama</i> .....                                                    | 17 |
| 5. Tablica 4.5.: <i>Postotak procjene ispitanika o učinkovitosti načina koji pomažu u borbi protiv obiteljskog nasilja prema ženama</i> .....                     | 20 |
| 6. Tablica 4.6.: <i>Postoci slaganja ispitanika s tvrdnjama iz Subskale 1.: “Društvo (odgoj, kultura) kao uzrok partnerskog nasilja”</i> .....                    | 22 |
| 7. Tablica 4.7.: <i>Postoci slaganja ispitanika s tvrdnjama iz Subskale 2.: “Žena kao uzrok partnerskog nasilja”</i> .....                                        | 24 |
| 8. Tablica 4.8.: <i>Postoci slaganja ispitanika s tvrdnjama iz Subskale 3.: Osobni stav prema partnerskom nasilju</i> .....                                       | 26 |
| 9. Tablica 4.9.: <i>Postoci slaganja ispitanika s tvrdnjama iz Subskale 4.: “Muškarac kao uzrok partnerskog nasilja”</i> .....                                    | 28 |
| 10. Tablica 4.10.: <i>Postoci slaganja ispitanika s tvrdnjama iz Subskale 5.: “Loša osobna iskustva u životu muškarca kao uzrok partnerskog nasilja”</i> .....    | 30 |
| 11. Tablica 4.11.: <i>Razlike u stavu “Žena kao uzrok partnerskog nasilja” po spolu</i> .....                                                                     | 32 |
| 12. Tablica 4.12.: <i>Razlike u stavu “Loša osobna iskustva u životu muškarca kao uzrok partnerskog nasilja” prema kriteriju veličine mjesta stanovanja</i> ..... | 33 |
| 13. Tablica 4.13.: <i>Razlike u stavu “Društvo (odgoj, kultura) kao uzrok partnerskog nasilja” po kriteriju financijske teškoće</i> .....                         | 34 |

POPIS SLIKA

1. Slika 4.3.: *Procjena ozbiljnosti raznih oblika obiteljskog nasilja nad ženama*.....17

## LITERATURA

1. Ajduković, D., Low, A. & Sušac, N. (2011.). Rodne razlike i prediktori partnerskog nasilja u mladenačkim vezama. *Ljetopis socijalnog rada*, 18 (3), 527-553.
2. Ajduković, M., Ajduković, D. (2020.). Partnerski odnosi u vrijeme COVID-19 krize: Kako sačuvati dobre odnose, spriječiti ili/i zaustaviti nasilje?. *Koronavirus i mentalno zdravlje*, 138-148. Zagreb: Hrvatska psihološka komora.
3. Blažinović Grgić, J. (2022.): *Femicid kao najekstremniji oblik rodno uvjetovanog nasilja*. Posjećeno 9.9.2022. na mrežnoj stranici IUS-INFO: <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/49552> .
4. CESI. (2007.). Nasilje u adolescentskim vezama. (Power Point prezentacija).  
Preuzeto s:  
[https://sutnjanijezlato.sezamweb.net/index28f4.html?option=com\\_content&task=view&id=17&Itemid=33](https://sutnjanijezlato.sezamweb.net/index28f4.html?option=com_content&task=view&id=17&Itemid=33) . (15.9.2022.).
5. Flood, M., & Pease, B. (2009). Factors Influencing Attitudes to Violence Against Women. *Trauma, Violence, & Abuse*, Vol. 10(2), 125–142.
6. Getoš Kalac, A., Šprem, P. (2022.). Obiteljsko nasilje u doba pandemije - preliminarni rezultati analize hrvatskih policijskih statistika. *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, Vol. 72 (4), (1037-1073).
7. Hayes, B. E., Boyd, K. A. (2017.). Influence of Individual - and National - Level Factors on Attitudes toward Intimate Partner Violence. *Sociological perspectives*, (60/4), 685-701.
8. *Istraživanje OESS-a o nasilju nad ženama - Izvješće za Bosnu i Hercegovinu*. (2019.). Organizacija za europsku sigurnost i suradnju.
9. *Izvješće o radu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2021. godinu*. (2022.).
10. *Izvješće o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2022. godinu*. (2023.).
11. Karlsson, M., Wemrell, M., Ivert J.M. & Ivert A. (2020.). Intimate Partner Violence against Women in the EU: A Multilevel Analysis of the Contextual

- and Individual Impact on Public Perceptions. *Women & Criminal Justice*, Vol.32 (5), 417-430.
12. Lin, K., Sun Y. I., Wu, Y. & Liu, J. (2015.). College Students' Attitudes Toward Intimate Partner Violence: a Comparative Study of China and the U.S. *Journal of family violence* 31, 179-189.
  13. Ljubičić, V. (2015.). *Ovlasti hrvatske Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova u slučajevima obiteljskog nasilja- slučajevi i praksa*. Fondacija Centar za javno pravo. Posjećeno 23.8.2023. na web stranici Fondacija Centar za javno pravo.: <http://www.fcjp.ba/index.php/15-news/243-ovlasti-hrvatske-pravobraniteljice-za-ravnopravnost-spolova-u-slucajevima-obiteljskog-nasilja-slucajevi-i-praksa>
  14. Mahić, M. (2021.). *Nasilje nad ženama u partnerskim odnosima: uzroci, učestalost, posljedice*. Diplomski rad. Sarajevo: Univerzitet u Sarajevu, Fakultet političkih nauka, Odsjek za socijalni rad.
  15. Obiteljsko nasilje prema ženama – izvješće. (2010.). Specijalni Eurobarometar 344. Bruxelles: Europska Komisija.
  16. Simić, I., B. (2014.). *Diskursi o porodičnom nasilju i narativi žena žrtava partnerskog nasilja*. Doktorski rad. Beograd: Univerzitet u Beogradu: Filozofski fakultet.
  17. Šapina, V. (2015.). Educiranost, motiviranost i stavovi policijskih službenika o obiteljskom nasilju. *Pravni vjesnik: Časopis za pravne i društvene znanosti Sveučilišta J.J. Strossmayera u Osijeku*, Vol. 32 (No.2), 7-39.
  18. Škorić, M. (2022.). Utjecaj pandemije COVID-19 na raširenost nasilja na štetu bliske osobe u Hrvatskoj. *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, Vol. 43, (2), 277-301. Rijeka: Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci.
  19. Vlada Republike Hrvatske (2022.). *Malenica: Do kraja godine u proceduru će paket zakonskih izmjena u borbi protiv nasilja u obitelji i prema ženama*. Posjećeno 16.9.2022. na mrežnoj stranici Vlade RH: <https://vlada.gov.hr/vijesti/malenica-do-kraja-godine-u-proceduru-ce-paket-zakonskih-izmjena-u-borbi-protiv-nasilja-u-obitelji-i-prema-zenama/36029> .
  20. Wang, L. (2016.). Factors influencing attitude toward intimate partner violence. *Aggression and Violent Behavior*, Vol. 29. 72-78.

21. Uthman, A., O., Lawoko, S., & Moradi, T. (2009.). Factors associated with attitudes towards intimate partner violence against women: a comparative analysis of 17 sub-Saharan countries. *BMC Int Health Hum Rights Vol.9* (14), (2009).
22. Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji. *Narodne novine*, 70/17, 126/19, 84/21.
23. Zark, L. i Satyen L. (2021.). Cross- Cultural Differences in Student Attitudes Toward Intimate Partner Violence: A Systematic Review. *Trauma, violence & abuse. Vol 23.* (3):1007-1022.



## PRILOG

Prilog 1: Anketni upitnik "Ispitivanje stavova o obiteljskom nasilju prema ženama"

### Ispitivanje stavova o obiteljskom nasilju prema ženama

Poštovani/a,

pred Vama se nalazi anketni upitnik koji se provodi u svrhu izrade diplomskog rada na Studijskom centru socijalnog rada, Pravnog fakulteta u Zagrebu. Upitnik je namijenjen osobama koje imaju između 20 i 50 godina, a koje žive na području zadarske županije, te Vas molim da ispunjavate upitnik samo ako se nalazite u ovoj dobnoj skupini i živite na tom području.

Ovim upitnikom se žele ispitati stavovi o obiteljskom nasilju ljudi koji žive na području zadarske županije. Za ispunjavanje cijelog upitnika potrebno je oko 10 minuta. S obzirom da se neka pitanja mogu smatrati osjetljivima, posebno naglašavam da se Vaši odgovori ni na koji način neće i ne mogu povezati s Vama osobno te Vam jamčimo potpunu povjerljivost i anonimnost iznesenih podataka. Online anketni sustav ne prati i ne prikuplja IP adrese s kojih se pristupa upitniku. Vaši odgovori bit će dostupni samo istraživaču koji provodi istraživanje, a rezultati će biti predstavljeni isključivo u zbirnom obliku (postotci, prosjeci i sl.). Vaše sudjelovanje u potpunosti je dobrovoljno i u bilo kojem trenutku možete odustati od njega, odnosno poništiti unos podataka.

Rezultati istraživanja neće biti javno objavljeni, a ukoliko ste zainteresirani za iste, možete se javiti na e-mail: [patricija.pedisc@student.pravo.hr](mailto:patricija.pedisc@student.pravo.hr)

Unaprijed hvala na izdvojenom vremenu za ispunjavanje upitnika!

#### 1. SOCIODEMOGRAFSKI PODACI

Pred Vama se nalaze pitanja o Vama osobno i Vašoj okolini.

##### 1. Koje godine ste rođeni:

- 1972.
- 1973.
- 1974.
- 1975.
- 1976.
- 1977.

- 1978.
- 1979.
- 1980.
- 1981.
- 1982.
- 1983.
- 1984.
- 1985.
- 1986.
- 1987.
- 1988.
- 1989.
- 1990.
- 1991.
- 1992.
- 1993.
- 1994.
- 1995.
- 1996.
- 1997.
- 1998.
- 1999.
- 2000.
- 2001.
- 2002.

**2. Kojeg ste spola?**

- Muški
- Ženski
- Ne mogu se opredijeliti

**3. Navedite koja je Vaša stručna sprema:**

- Nisam se redovno školovao/la
- Završena osnovna škola
- Završena srednja škola
- Završena viša škola / fakultet
- Više (završen poslijediplomski sveučilišni studij, poslijediplomski specijalistički studij, itd.)

**4. Za sebe biste rekli da živite u:**

- Selu
- Malom mjestu

- Gradu

**5. Navedite koja tvrdnja najbolje opisuje Vašu trenutnu situaciju.**

- Sama/c
- U vezi
- Oženjen/ udata ili ponovno oženjen/udata
- Razveden/a ili rastavljen/a
- Udovac/ica
- Ostalo: \_\_\_\_\_

**6. Tijekom posljednjih 20 mjeseci, biste li rekli da ste imali poteškoće pri plaćanju računa na kraju mjeseca?**

- Da, većinu vremena
- Da, s vremena na vrijeme
- Skoro nikad /nikad

**7. Na navedenoj skali, brojka „1“ označava „najnižu razina društva“, a broj „10“ se odnosi na „najvišu razina društva“. Označite gdje biste smjestili sebe na skali.**

- 1= najniža razina društva
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10= najviša razina društva
- Ne želim odgovoriti

Pred Vama se nalaze pitanja kojima se nastoji ispitati Vaše mišljenje o nekim oblicima nasilja. Ne postoje točni ili netočni odgovori – važno je da odgovori koje dajete budu u skladu s Vašim osobnim mišljenjem. Podsjećam da su Vaši odgovori u potpunosti anonimni i da će prikupljeni podaci biti korišteni isključivo u znanstvene svrhe.

Slijede definicije koje će Vam pomoći kako biste lakše odgovorili na pitanja koja su pred Vama.

**Obiteljsko nasilje**, prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji (NN 70/17, 126/19, 84/21), podrazumijeva: primjenu fizičke sile uslijed koje nije nastupila tjelesna ozljeda, tjelesno kažnjavanje ili drugi načini ponižavajućeg postupanja prema djeci, psihičko nasilje koje je kod žrtve prouzročilo povredu dostojanstva ili uznemirenost, spolno uznemiravanje, ekonomsko nasilje kao zabrana ili onemogućavanje korištenja zajedničke ili osobne imovine, raspolaganja osobnim prihodima ili imovine stečene osobnim radom ili nasljeđivanjem, onemogućavanje zapošljavanja, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva i za skrb o djeci, zanemarivanje potreba osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi koje dovodi do njezine uznemirenosti ili vrijeđa njezino dostojanstvo i time joj nanosi tjelesne ili duševne patnje.

**Partnersko nasilje** podrazumijeva sva djela fizičke agresije, seksualne prisile, psihičkog ili ekonomskog nasilja između sadašnjih ili bivših supružnika ili partnera, koja utječu na žene nesrazmjerno i koja su, stoga, izrazito rodno uvjetovana i obično se definiraju kao intimno partnersko nasilje prema ženama.

**8. Općenito, što mislite koliko je učestalo obiteljsko nasilje prema ženama u Hrvatskoj?**

- Uopće nije često
- Nije baš često
- Prilično često
- Vrlo često

**9. Procijenite koliko ste upoznati s problemom nasilja u obitelji?**

Vrlo malo

Potpuno

1 \_\_\_\_\_ 2 \_\_\_\_\_ 3 \_\_\_\_\_ 4 \_\_\_\_\_ 5

Ukoliko za ispunjavanje upitnika koristite tablet ili pametni telefon, molim Vas da ekran okrenete vodoravno.

**10. Molim Vas da za svaki od navedenih oblika obiteljskog nasilja prema ženama procijenite u kojoj je mjeri ozbiljan: uopće nije ozbiljan, nije toliko ozbiljan, prilično ozbiljan, izrazito ozbiljan.**

|                         | Uopće nije ozbiljno | Nije toliko ozbiljno | Prilično ozbiljno | Izrazito ozbiljno | Ne mogu procijeniti |
|-------------------------|---------------------|----------------------|-------------------|-------------------|---------------------|
| 1.PSIHIČKO NASILJE      |                     |                      |                   |                   |                     |
| 2.FIZIČKO NASILJE       |                     |                      |                   |                   |                     |
| 3.SEKSUALNO NASILJE     |                     |                      |                   |                   |                     |
| 4.PRIJETNJE NASILJEM    |                     |                      |                   |                   |                     |
| 5.OGRANIČAVANJE SLOBODE |                     |                      |                   |                   |                     |

**11. Označite smatrate li da navedeni pojmovi mogu biti uzrok obiteljskog nasilja prema ženama.**

| Smatrate li da sljedeći pojmovi mogu biti uzrok obiteljskog nasilja prema ženi? | DA | NE | NE ZNAM |
|---------------------------------------------------------------------------------|----|----|---------|
| 1. OVISNOST O DROGAMA                                                           |    |    |         |
| 2. MEDIJI                                                                       |    |    |         |
| 3. RELIGIOZNA UVJERENJA                                                         |    |    |         |
| 4. NIŽI STUPANJ OBRAZOVANJA                                                     |    |    |         |

|                                                         |  |  |  |
|---------------------------------------------------------|--|--|--|
| 5. DA JE NETKO I SAM BIO ŽRTVA NASILJA                  |  |  |  |
| 6. PODJELA MOĆI MEĐU SPOLOVIMA (između žene i muškarca) |  |  |  |
| 7. GENETSKE SKLONOSTI ZA NASILNO PONAŠANJE              |  |  |  |

**12. Prema Vašem mišljenju, je li obiteljsko nasilje prema ženama...?**

- Prihvatljivo u svim okolnostima
- Prihvatljivo u određenim okolnostima
- Neprihvatljivo, ali ne mora uvijek biti kažnjivo zakonom
- Neprihvatljivo i uvijek treba biti kažnjivo zakonom

**13. Navedena je lista načina koji mogu pomoći u borbi protiv obiteljskog nasilja prema ženama. Za svaki od njih, molim procijenite u kojoj su mjeri ti načini učinkoviti ili ne.**

|                                                                          | Uopće nije učinkovito | Nije baš učinkovito | Prilično učinkovito | Izrazito učinkovito |
|--------------------------------------------------------------------------|-----------------------|---------------------|---------------------|---------------------|
| 1.OSIGURATI BESPLATNU TELEFONSKU LINIJU ZA ŽENE KOJE TRAŽE POMOĆ/ SAVJET |                       |                     |                     |                     |

|                                                                                  |  |  |  |  |
|----------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|--|
| 2.OBJAVITI<br>INFORMACIJE NA<br>INTERNETU ZA<br>ŽENE KOJE TRAŽE<br>POMOĆ/ SAVJET |  |  |  |  |
| 3.PODIJELITI<br>INFORMATIVNE<br>LETKE ZA ŽENE<br>KOJE TRAŽE<br>POMOĆ/ SAVJET     |  |  |  |  |
| 4.STROŽI ZAKONI                                                                  |  |  |  |  |
| 5.ADEKVATNA<br>PRIMJENA<br>POSTOJEĆIH<br>ZAKONA                                  |  |  |  |  |
| 6.ZAKONI KOJI ĆE<br>SPRIJEČITI<br>SPOLNU<br>DISKRIMINACIJU                       |  |  |  |  |
| 7.EDUCIRANJE<br>POLICIJSKIH<br>SLUŽBENIKA O<br>PRAVIMA ŽENA                      |  |  |  |  |
| 8.KAMPANJE ZA<br>PODIZANJE JAVNE<br>SVIJESTI                                     |  |  |  |  |
| 9.KAŽNJAVANJE<br>POČINITELJA                                                     |  |  |  |  |
| 10.REHABILITACIJ<br>A POČINITELJA                                                |  |  |  |  |
| 11.PODUČAVANJE<br>MLADIH O<br>UZAJAMNOM<br>POŠTOVANJU                            |  |  |  |  |

**14. Prema Vašem mišljenju, koliko je žena izloženo nasilju u partnerskim odnosima?**

1. Manje od 5% (jako malo)
2. 5% do 10% (malo)
3. 10% do 30% (srednje)
4. 30% do 50% (puno)
5. više od 50% (jako puno)

**15. Prema Vašem mišljenju, prijavljuju li žene nasilje koje doživljavaju u obitelji?**

1. Nikad ili gotovo nikad
2. Rijetko
3. Povremeno
4. Često
5. Uvijek

**16. Molimo Vas da na skali od 5 stupnjeva izrazite svoj stupanj slaganja sa svakom tvrdnjom tako da zaokružite jedan broj koji najbolje odražava Vaše mišljenje. Brojevi imaju sljedeće značenje:**

- 1- uopće se ne slažem**
- 2 - ne slažem se**
- 3 - niti se slažem, niti se ne slažem**



**4 - slažem se****5 - potpuno se slažem**

|                                                                                                 | Uopće se ne slažem |   |   |   |   | Potpuno se slažem |  |  |  |  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|---|---|---|---|-------------------|--|--|--|--|
| 1. Nasilje muškarca nad ženom je izivljavanje nad slabijim od sebe.                             | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 2. Žene svojim ponašanjem nekad zaslužuju da ih muškarac ispravi, pa i nasilno.                 | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 3. Nasilni muškarac smatra da je "Bogom dan".                                                   | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 4. Muškarci se ponašaju nasilno zbog frustracije izazvane gubitkom uloge "hranitelja obitelji". | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 5. Ono što je dozvoljeno muškarcu nije dozvoljeno ženi.                                         | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 6. Ženama treba čvrsta ruka.                                                                    | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 7. Muškarac bi svoje frustracije trebao rješavati na primjeren način.                           | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 8. Muškarac je kao glava obitelji pod većim stresom.                                            | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 9. Muškarce nitko ne razumije i nitko im ne pomaže, a od njih se puno očekuje.                  | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 10. Žene često previše prigovaraju i zanovijetaju, a to muškarce dovodi do nasilnog ponašanja.  | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 11. Muškarac je jedini krivac za nasilje nad ženom.                                             | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 12. Muškarac nasilnik je alkoholičar.                                                           | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 13. Muškarac privređuje i on je "zakon" u obitelji.                                             | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |

|                                                              |   |   |   |   |   |
|--------------------------------------------------------------|---|---|---|---|---|
| 14. Žene su same odgovorne za nasilničko ponašanje muškarca. | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 15. Žene bi neke stvari trebale prešutjeti radi mira u kući. | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |

|                                                                                                          | Uopće se ne slažem |   |   |   |   | Potpuno se slažem |  |  |  |  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|---|---|---|---|-------------------|--|--|--|--|
| 16. Muškarci se hvale svojim nasilnim ponašanjem jer smatraju da su "pravi muškarci" nasilni.            | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 17. Cijelo društvo je formirano prema slici muškaraca i njihovih potreba.                                | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 18. Muškarac koji samo prijeti tjelesnim nasiljem svojoj partnerici nije zlostavljač.                    | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 19. Nasilje je jedini način da se zaustavi žena koja te izluđuje.                                        | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 20. Siromaštvo uzrokuje nasilje u obitelji.                                                              | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 21. Jedino je nasilnik odgovoran za svoje nasilno ponašanje.                                             | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 22. Nezaposlenost utječe na povećanje nasilja.                                                           | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 23. Muškarci tuku žene zato što ne znaju razgovarati.                                                    | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 24. Nasilje muškarca nad ženom je odraz njegove nemoći.                                                  | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 25. Nasilje je nužno prema emancipiranim ženama.                                                         | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 26. Ne treba toliko praviti buke oko nasilja u obitelji.                                                 | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 27. Žena se treba se posvetiti suprugu i obitelji, a ne karijeri, pa će biti manje nasilja.              | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 28. Nasilni muškarci budu izazivani jer se ne mogu nadmetati sa ženom u pričanju.                        | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 29. U našem društvu se ne govori dovoljno o nasilju u obitelji pa muškarci ne znaju drugačije postupiti. | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |
| 30. Nasilni muškarci koriste moć koja im ne pripada.                                                     | 1                  | 2 | 3 | 4 | 5 |                   |  |  |  |  |

|                                                                      |   |   |   |   |   |
|----------------------------------------------------------------------|---|---|---|---|---|
| 31. Muškarac štiti svoje dostojanstvo, ako treba i nasiljem.         | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 32. Dobro narod kaže: "Tko se tuče, taj se voli".                    | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 33. Za sve je kriv rat, koji je doveo do porasta nasilja u obitelji. | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |
| 34. Muškarac je glava obitelji i treba ga se slušati.                | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 |

|                                                                                        | Uopće se<br>ne slažem |   |   |   | Potpuno se<br>slažem |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|---|---|---|----------------------|
| 35. Kada bi situacija u državi bila bolja (posao) bilo bi i manje nasilja.             | 1                     | 2 | 3 | 4 | 5                    |
| 36. Ne treba se miješati u bračne odnose, neka muž i žena riješe sami svoje probleme.  | 1                     | 2 | 3 | 4 | 5                    |
| 37. Žene si dopuštaju da više ne slušaju muževe i tako izazivaju nasilje.              | 1                     | 2 | 3 | 4 | 5                    |
| 38. Ako muškarac tuče ženu, mora da je mentalno bolestan.                              | 1                     | 2 | 3 | 4 | 5                    |
| 39. Na muškarcu je prevelika odgovornost za obitelj, pa mu ponekad popusti kontrola.   | 1                     | 2 | 3 | 4 | 5                    |
| 40. Čestina nasilja u obitelji je pretjerano naglašena, to i nije tako veliki problem. | 1                     | 2 | 3 | 4 | 5                    |

**17. Poznajete li ijednu ženu koja je bila žrtva nekog oblika obiteljskog nasilja...?**

|                                  | DA | NE |
|----------------------------------|----|----|
| U krugu Vaše obitelji/prijatelja |    |    |
| U Vašoj okolini/susjedstvu       |    |    |
| Na radnom mjestu/fakultetu       |    |    |

**18. Poznajete li nekoga tko je počinio neki oblik obiteljskog nasilja prema ženi?**

|                                  | DA | NE |
|----------------------------------|----|----|
| U krugu Vaše obitelji/prijatelja |    |    |
| U Vašoj okolini/susjedstvu       |    |    |
| Na radnom mjestu/fakultetu       |    |    |

**19. Zaokružite odnosi li se sljedeća tvrdnja na Vas.**

**Sam/a sam bila žrtva nasilja u partnerskom odnosu.**

- Da
- Ne
- Ne želim odgovoriti

Hvala na ispunjavanju!

Ukoliko imate određena pitanja ili komentare vezane uz istraživanje i Vaše sudjelovanje u njemu, slobodno se obratite na e-mail: [patricija.pedisic@student.pravo.hr](mailto:patricija.pedisic@student.pravo.hr).

Ako Vas je ispunjavanje ovog upitnika potaknulo da se nekome obratite u vezi obiteljskog ili partnerskog nasilja, nazovite **Nacionalni pozivni centar (NPC)** na **116 006**.

Ukoliko samo želite saznati više o tome što je nasilje, o postojećem zakonskom okviru i slično, posjetite web stranicu empatijasada.hr: <https://empatijasada.hr/prijavi-nasilje/>.